

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
25/2024	Kommunestyret	20.03.2024

Saksbehandler: Ragnhild Aakre Seljevoll
Hjemmel:

Kontrollutvalget - Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll 2024-2027

Vedlagt er oversendelse fra kontrollutvalget:
Plan for forvaltningsrevisjon. Plan for eierskapskontroll. 2024-2027.

Rødøy kommune, 12.03.2024

Ragnhild Aakre Seljevoll
Kontorsjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Vedlegg:

- 1 Saksframlegg Plan frev og eiersk 2024 2027
- 2 Saksprotokoll plan frev eiersk 14022024
- 3 Risiko- og vesentlighetsvurdering
- 4 Melding

SAK 06/24

Plan for forvaltningsrevisjon. Plan for eierskapskontroll. 2024-2027

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
14.02.2024

Vedlegg:

- a) Salten kontrollutvalgsservice, Risiko- og vesentlighetsvurdering Rødøy kontrollutvalg 2024 - Grunnlagsdokument til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller perioden 2024-2027

Bakgrunn for saken:

I møte 5. juni 2023, sak 16/23, behandlet kontrollutvalget sak om *Oppstart risiko- og vesentlighetsvurderinger, planarbeid forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*, med følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget vedtar fremdriftsplan for utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Arbeidet utføres av kontrollutvalgssekretariatet.*
2. *Sak med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller fremmes kontrollutvalget første kvartal 2024.*

Krav til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er beskrevet hhv i kommunelovens § 23-3 og § 23-4. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke områder det skal utføres forvaltningsrevisjoner og hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV). Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for kontroll.

Vedlagt saken er ROV utarbeidet av sekretariatet. Vurderingens kapittel 4 inneholder en risikovurdering av forvaltningen ut fra

- a) Samfunnsperspektivet:
 - Samfunnsplanlegging og næringsutvikling
 - Miljø, klima og energi
 - Beredskapsplaner og ROS-analyser
- b) Bruker- og tjenesteperspektivet:
 - Vurderinger for 17 ulike tjenesteområder
- c) Organisasjonsperspektivet:
 - Organisering, styring og ledelse
 - Internkontroll og kvalitetssikring
 - Økonomistyring
 - Offentlige anskaffelser
 - Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.
 - IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling

Vurderingens kapittel 5 inneholder en risikovurdering av kommunens eierskap. Det er gitt en særlig vurdering av selskap der det anses å være en viss risiko og/eller vesentlighet.

Vurdering:

I den vedlagte vurderingen kapittel 4.4 (oppsummering for forvaltningen) og kapittel 5.5 (oppsummering for eierskap) er det angitt en vurdering av risiko, gradert etter følgende fargeskala: Grønn – lav risiko Gul – middels risiko Rød – høy risiko.

I møtet legges det opp til en bred gjennomgang av ROV, og at innspill fra kontrollutvalget deretter danner grunnlag for innstilling til kommunestyret for Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for eierskapskontroll for perioden 2024-2027. Dersom kommunestyret godkjenner planene, kan kontrollutvalget bestille forvaltningsrevisjon og / eller eierskapskontroll i sitt neste møte som er 7. juni 2024.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Risiko- og vesentlighetsvurdering tas til orientering.
2. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Brann (og feiing)
2. Renovasjon (koordinert med øvrige eiere i Helgeland Avfallsforedling IKS)
3. Internkontroll og kvalitetssikring
4. Barnevern (koordineres med vertskommunen)

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

3. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Plan for eierskapskontroll 2024-2027 med følgende prioriterte tema / eierskap:

1. Helgeland Avfallsforedling IKS
- 2.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Inndyr, 6. februar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I RØDØY

Saksgang

Kontrollutvalget i Rødøy 14.02.2024 06/24

06/24 Plan for forvaltningsrevisjon. Plan for eierskapskontroll. 2024-2027

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Risiko- og vesentlighetsvurdering tas til orientering.
2. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:
 1. Brann (og feiing)
 2. Renovasjon (koordinert med øvrige eiere i Helgeland Avfallsforedling IKS)
 3. Internkontroll og kvalitetssikring
 4. Barnevern (koordineres med vertskommunen)

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

3. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Plan for eierskapskontroll 2024-2027 med følgende prioriterte tema / eierskap:
 1. Helgeland Avfallsforedling IKS

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Risiko- og vesentlighetsvurdering tas til orientering.

2. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Brann (og feiing)
2. Renovasjon (koordinert med øvrige eiere i Helgeland Avfallsforedling IKS)
3. Internkontroll og kvalitetssikring
4. Barnevern (koordineres med vertskommunen)

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

3. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Plan for eierskapskontroll 2024-2027 med følgende prioriterte tema / eierskap:

1. Helgeland Avfallsforedling IKS

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer og omprioriteringer i planen, samt til å kunne definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalgte områdene i planen.

Rett utskrift:

Inndyr 19. februar 2024

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:
Rødøy kommune

-

Kommunestyret

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Rødøy kontrollutvalg

2024

Grunnlagsdokument til plan for forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroller perioden 2024-2027

Innhold

1. INNLEDNING	4
1.1 FORMÅL OG SENTRALE LOVBESTEMMELSER	4
1.2 RISIKO	4
1.3 VESENTLIGHET	5
2. METODE.....	7
2.1 INFORMASJONSGRUNNLAG	7
2.2 METODE FOR RISIKOVURDERING.....	9
3. GENERELT OM KOMMUNEN	10
3.1 DEMOGRAFI	10
3.2 ORGANISERING	11
3.3 MÅL. KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL	11
3.4 ØKONOMI.....	17
4. RISIKOVURDERING AV FORVALTNINGEN	18
4.1 SAMFUNNSPERSPEKTIVET	18
4.1.1 <i>Samfunnsplanlegging og næringsutvikling.....</i>	<i>18</i>
4.1.2 <i>Miljø, klima og energi.....</i>	<i>18</i>
4.1.3 <i>Beredskapsplaner og ROS-analyser</i>	<i>19</i>
4.2 BRUKER- OG TJENESTEPERSPEKTIVET.....	19
4.2.1 <i>Barnehagesektoren.....</i>	<i>20</i>
4.2.2 <i>Skole, SFO og voksenopplæring</i>	<i>21</i>
4.2.3 <i>Kultur, idrett, tros- og livssynssamfunn</i>	<i>22</i>
4.2.4 <i>Flyktningetjenesten.....</i>	<i>22</i>
4.2.5 <i>Barnevern.....</i>	<i>23</i>
4.2.6 <i>Helsetjenester</i>	<i>24</i>
4.2.7 <i>Rus og psykisk helsearbeid.....</i>	<i>24</i>
4.2.8 <i>Hjemmetjenester.....</i>	<i>25</i>
4.2.9 <i>Institusjonsomsorg.....</i>	<i>25</i>
4.2.10 <i>Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester.....</i>	<i>26</i>
4.2.11 <i>Bygg- og eiendomsforvaltning.....</i>	<i>27</i>
4.2.12 <i>Vann og avløp.....</i>	<i>27</i>
4.2.13 <i>Renovasjon.....</i>	<i>28</i>
4.2.14 <i>Brann og feiing.....</i>	<i>29</i>
4.2.15 <i>Byggesak, kart og oppmåling</i>	<i>29</i>
4.2.16 <i>Veier, parker og idrettsanlegg</i>	<i>30</i>
4.2.17 <i>Landbruk og natur-/viltforvaltning</i>	<i>30</i>
4.3 ORGANISASJONSPERSPEKTIVET.....	31
4.3.1 <i>Organisering, styring og ledelse.....</i>	<i>31</i>
4.3.2 <i>Internkontroll og kvalitetssikring</i>	<i>32</i>
4.3.3 <i>Økonomistyring.....</i>	<i>33</i>
4.3.4 <i>Offentlige anskaffelser.....</i>	<i>33</i>
4.3.5 <i>Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.....</i>	<i>34</i>
4.3.6 <i>IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling</i>	<i>34</i>
4.3.7 <i>Arbeidsmiljø</i>	<i>35</i>
4.4 OPPSUMMERING	37
5. RISIKOVURDERING AV KOMMUNENS EIERSKAP	39
5.1 OM EIERSTYRING	39
5.2 PROBLEMSTILLINGER I EN EIERSKAPSKONTROLL	39
5.3 RØDØY KOMMUNES EIERSKAPSMELDING	40
5.4 RØDØY KOMMUNES EIERSKAP. SELSKAPER HVOR KOMMUNEN HAR EIERINTERESSER.....	41
5.5 OPPSUMMERING	44

6. KONKLUSJON. SAMLET VURDERING	45
6.1 ANBEFALTE OMRÅDER FOR FORVALTNINGSREVISJON	45
1. BRANN (OG FEIING)	45
2. RENOVASJON (KOORDINERT MED ØVRIGE EIERE I HELGELAND AVFALLSFØREDLING IKS	45
3. INTERNKONTROLL OG KVALITETSSIKRING	45
4. BARNEVERN (KOORDINERES MED VERTSKOMMUNEN)	45
6.2 ANBEFALTE OMRÅDER FOR EIERSKAPSKONTROLL	45

1. Innledning

Røddøy kontrollutvalg har i sak 16/23 satt i gang innledende arbeid med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Analysen er gjort av Salten Kontrollutvalgsservice.

1.1 Formål og sentrale lovbestemmelser

Det kommer frem av kommuneloven at kontrollutvalget skal sørge for at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunes virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Formålet med denne risiko- og vesentlighetsanalysen er å gi kontrollutvalget og kommunestyret et overordnet verktøy for å velge områder innen kommunens virksomhet som det kan være hensiktsmessig å sette spesielt fokus på, ved å gjennomføre forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner.

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden, dersom eventuell årlige gjennomgang avdekker behov for justeringer.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Som for forvaltningsrevisjon skal kommunestyret utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap, med sikte på å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Også denne planen skal vedtas av kommunestyret.

1.2 Risiko

En kommune vil i stor grad utsettes for risiko på bakgrunn av to faktorer;

- at kommunen skal levere en type tjeneste, eller et sett av tjenester.
- kommunens valg av måte å organisere, produsere og levere tjenestene på.

Utgangspunktet for risikovurderingen er en erkjennelse av at uønskede hendelser – risikofaktorer – kan inntreffe og true måloppnåelsen. Risikovurdering er sammensatt av to elementer:

- Konsekvens dersom risikofaktoren inntreffer
- Sannsynlighet for at risikofaktoren inntreffer

Vurderingen av hvorvidt risikoen er høy/middels/lav avhenger derfor av hvordan en vurderer konsekvensene av, og sannsynligheten for at en gitt situasjon inntreffer eller utvikler seg. Dersom konsekvensene antas å bli store, samtidig som det er en stor sannsynlighet for at en situasjon blir en realitet, vurderes risikoen til å være høy. Motsatt vil risikoen vurderes som lav i tilfeller der en situasjon bare vil få mindre konsekvenser, samtidig som det er lite trolig at den aktuelle situasjonen skal oppstå.

Videre er det nyttig å ta hensyn til eventuelle tiltak som kommunens ledelse har satt i verk for å redusere muligheten for at risikofaktorene som kan true måloppnåelsen skal inntreffe, og redusere virkningene dersom risikofaktoren likevel slår til. Det derfor nødvendig å ha kjennskap til de styrings- og kontrolltiltakene som er etablert i kommunen, og vurdere i hvor stor grad disse fungerer risikoreducerende i forhold til konsekvensen av og sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer. Tiltakene kan være av ulik karakter. Det kan være etablert interne rutiner som vil føre til at feilsituasjoner oppdages og rettes på et tidlig tidspunkt før skade oppstår. Det kan være satt i verk tiltak som bidrar til at konsekvensen blir mindre dersom risikofaktoren slår til – for eksempel ved at risikoen er delt med flere, som ved forsikring.

De styrings- og kontrolltiltakene som etableres for å sikre at virksomheten når sine mål, kan kategoriseres på følgende måte:

- Informasjon og kommunikasjon – eks forankring av vedtatte mål blant medarbeiderne og informasjon til medarbeidere om utvikling i organisasjonen
- Overvåkning/oppfølging – eks medarbeiderundersøkelser, innbyggerundersøkelser, rapportering gjennom styringssystem
- Kontrollaktiviteter – eks attestasjon og anvisning, rutiner og vedtaksoppfølging

Ut fra kjennskap til styrings- og kontrolltiltakene i organisasjonen vil vi få en oppfatning av hva som gjøres for å redusere risiko. Slik informasjon vil innvirke på om et forhold vurderes som viktige å se nærmere på eller ikke. Dersom ledelsen ser ut til å ha kontroll på risikoforholdene innen et gitt område, og har iverksatt tiltak for å redusere risiko, kan det tilsi at dette området behøver mindre oppmerksomhet fra kontrollutvalgets side. Omvendt kan kunnskap om risikoforhold som ledelsen ikke har fokus på, tilsi større oppmerksomhet fra kontrollutvalget i deres planlegging av forvaltningsrevisjon.

1.3 Vesentlighet

Med vesentlighet mener vi i denne sammenheng en samlet vurdering av alvorsgraden i den trusselen som den enkelte risikofaktor representerer i forhold til kommunens måloppnåelse. Hvilken betydning vil det få dersom risikoen innen et gitt område blir en realitet i form av et faktisk avvik – hvor ille er det?

Dersom en har vurdert risikoen innen et gitt område til å være høy, samtidig som en vet at ledelsen ikke har iverksatt tiltak for å redusere risiko, og at det vil få stor negativ betydning dersom situasjonen blir en realitet, er det grunn til å vurdere området som vesentlig. Vesentlighet, det vil si hva som har størst (negativ) betydning kan vurderes ut fra ulike perspektiver, og vesentlighetsgraden avhenger av hvilket perspektiv en ser situasjonen ut fra. Virksomheten som drives i kommunene er omfattende og involverer mange ulike aktører med til dels ulike interesser i kommunens virksomhet. Ulike aktører med ulike ståsteder kan ha svært ulike oppfatninger av hva som er vesentlig – for hvem er det ille?

Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering peker på at det er svært vanskelig, om ikke umulig, å måle ulike sektors og virksomhetsområders vesentlighet opp mot hverandre. Det er anbefalt å ikke prøve å måle hva som er viktigst av for eksempel skole, eldreomsorg, vann og avløp og kultur, eller å rangere de ulike områdenes vesentlighet. Analysen bør imidlertid bidra til at områder som anbefales for forvaltningsrevisjon er vesentlige, men ikke nødvendigvis de mest vesentlige. I tillegg bør den bidra til at en tilstrekkelig bred del av kommunens virksomhet over tid blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

I vår analyse rangerer vi ikke områder etter vesentlighet. I risikovurderingen legger vi vekt sannsynlighet for manglende måloppnåelse og regeletterlevelse, eller lav produktivitet, og i denne vil

elementer av vesentlighetsbegrepet inngå.

2. Metode

Lovteksten gir ingen konkrete føringer på hva en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) skal være, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at hensikten er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon gir heller ikke nærmere føringer. I lovforarbeidene framgår det at risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere hvilke områder av kommunens virksomhet eller i hvilke selskaper det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få. Det framgår videre at risiko- og vesentlighetsvurderingen er grunnlaget for å vurdere temaer, antall forvaltningsrevisjoner og når de skal utføres.

Dette kapitlet beskriver innhentet dokumentasjon og metode for gjennomføring av risiko og vesentlighetsvurdering av Rødøy kommune. I hovedsak har sekretariatet støttet seg på «Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering» utarbeidet av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) av 03.12.2019, og som gir anbefalinger for hva en ROV kan inneholde.

2.1 Informasjonsgrunnlag

ROV må være tilstrekkelig til å identifisere risiko for mangler eller avvik og til å legge grunnlag for beslutningen om, og eventuelt på hvilke områder, det skal iverksettes revisjon. Hvor bredt en skal søke informasjon, bør gjøres på bakgrunn av en avveining mellom tidsbruk, om det er forhold som det er viktig å belyse ekstra grundig, og hvilke ressurser en har tilgjengelig. Kommunens planverk, politiske vedtak, reglementer, retningslinjer og prosedyrer er sentrale dokumenter. Kontakt med administrasjon og politikere vil også kunne gi vesentlig informasjon, samt erfaringer fra tidligere kontroller og tilsyn.

Dokumentasjon fra kommunen

I denne risiko- og vesentlighetsanalysen har vi benyttet styringsdokumenter fra Rødøy kommune. Den overordnede analysen vil i hovedsak basere seg på kommuneplan og handlingsprogram, årsberetning, men også andre kilder er benyttet for innhenting av informasjon, slik som regnskap og kommunens nettsider.

Spørreundersøkelse

Sommeren 2023 ble det sendt ut en spørreundersøkelse til kommunedirektør, ordfører og representant fra opposisjonen (representant i Salten regionråd). I undersøkelsen ble kommuneledelsen invitert til å ta stilling til områdene som er beskrevet under de 4 perspektivene / delkapitlene i rapportens kapittel 4-5. Spørsmålstillingen var rettet mot risiko og vurdering av hvor stor grad det var fare for manglende måloppnåelse for de ulike sektorene med gradering lav- middels og høy risiko. Hensikten med undersøkelsen var å invitere sentrale personer fra kommuneledelsen til å gi innspill til eventuelle risikoer og sårbarheter og slik gi muligheten for aktuelle tema til ny plan.

Ettersom undersøkelsen var rettet mot få personer velger vi av personvern hensyn å ikke gjengi svarene i dette dokumentet, men heller kommentere særskilt i delkapitlene der det i besvarelsene er pekt på spesielle områder. Undersøkelsen som ble gjennomført fikk en svarprosent samlet på 67 %.

Kontrollutvalget og revisjonens kunnskap og erfaring fra tidligere arbeid med kommunen

I denne analysen bygger vi på erfaringer og funn fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner, undersøkelser, selskapskontroller, samt erfaringer og funn fra regnskapsrevisjon.

Tilsvarende undersøkelse som ble sendt kommuneledelsen ble også kollektivt gjennomgått av kontrollutvalget i eget møte. Basert på denne diskusjonen ble det utformet et oppsummeringsnotat over avtroppende kontrollutvalgs innspill til ROV og ny plan. På samme måte som

spørreundersøkelsen, trekkes innspillene frem i delkapitlene der det er relevant.

Nasjonale trender for forvaltningsrevisjon

Noen tjenesteområder får større fokus fra kontrollutvalgene. Ved å gjøre en enkel analyse av gjennomførte forvaltningsrevisjoner som er publisert gjennom NKRFs forvaltningsrevisjonsregister kan man få et bilde av nasjonale trender. Her er en stor andel av forvaltningsrevisjonsrapporter i kommunal sektor i Norge samlet, og kategorisert i; tjenesteområde, tema, hovedfokus og fokusområde.

KOSTRA og Kommunebarometeret

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er lovpålagt innrapportering fra kommunene til Statistisk Sentralbyrå og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i landets kommuner. Det finnes tall om f.eks. pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

Avvik fra sammenlignbare grupper kan ha flere årsaker. Det er viktig å være klar over at KOSTRA-tall alene ikke er egnet for å benyttes som grunnlag til å gjøre konklusjoner, men kan gi indikasjoner for nærmere undersøkelser. Dersom kommunens ressursbruk innen et område er lavere enn sammenlignbare grupper, kan dette bety at kommunens tjenester ikke er i samsvar med lov og forskrifter eller kommunens egne vedtak. Dette kan i sin tur medføre at innbyggernes behov ikke fullt ut ivaretas. På den annen side kan nevnte forhold også innebære at ressursene er bedre utnyttet i kommunen enn i sammenlignbare grupper. En kommunes ressursbruk innenfor et område kan også avhenge av politiske prioriteringer av det enkelte område. Et sikrere svar på hva avvik i ressursbruk reelt sett bunner i, vil kreve en grundigere gjennomgang av angjeldende områder.

Som en forlengelse av KOSTRA-tallene har vi valgt å presentere kommunens rangering fra Kommunal rapport "Kommunebarometer". Dette er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 151 nøkkeltall. Hensikten er å gi beslutningstakere – særlig lokalpolitikere – en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA, med tillegg av offentlig statistikk fra SSB, Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Norsk kulturindeks fra Telemarksforskning. Kommunebarometeret presenterer 12 ulike temaer: barnehage, kostnadsnivå, saksbehandling, barnevern, kultur, sosialtjenesten, grunnskole, miljø og ressurser, vann, avløp og renovasjon, helse, pleie og omsorg og økonomi.

Andre kilder

Åpenhetsindeksen er utarbeidet av Pressens offentlighetsutvalg, for å se på hvor åpne Norges kommuner er og hvor tilgjengelig informasjon er. Undersøkelsen har målt både hvor raske og korrekte kommunene er til å håndtere sine innsynskrav, og hvor tilgjengelig viktig informasjon, som journaler, dokumenter, informasjon og kontaktdata er på kommunenes nettsider.

Sabima er en miljøorganisasjon som jobber for å stanse tapet av naturmangfold. Sabima publiserer årlig gjennom Naturkampen.no en rangering av landets 356 kommuner etter 29 indikatorer som sier noe om hvordan kommunen ivaretar naturen. Hver indikator er basert på fakta fra kommunenes egne plankart, deres rapportering i KOSTRA, tall fra Miljødirektoratet, tall fra Fiskeridirektoratet og kommunenes svar på spørreskjema fra Sabima.

Tilsynsmyndigheter

Statsforvalteren har i oppgave å samordne det statlige tilsynet med kommunene og fylkeskommunene. Formålet med samordningen er å sikre at tilsynsbelastningen for enkeltkommuner ikke blir for stor, unngå dobbeltarbeid og lære av arbeid som allerede er gjort.

Fra 1. januar 2020 ble det tatt i bruk en ny nasjonal tilsynskalender hvor det finnes oversikter og rapporter over planlagte og gjennomførte statlige tilsyn og forvaltningsrevisjoner i kommuner og fylkeskommuner. Alle statlige tilsynsorgan plikter å registrere gjennomførte og planlagte tilsyn i dette registeret, så som Statsforvalteren selv, samt DSB, Kystverket, Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Datatilsynet, Statens Kartverk, Helsetilsynet og Arkivverket. Sektorer og tematikk som er gjennomgått i nær fortid av andre tilsynsorgan bør unngås, men kan likevel, der det er funn som har relevans for videre undersøkelser, legges til vekt.

2.2 Metode for risikovurdering.

Som beskrevet rangeres ikke områder etter vesentlighet i tema for forvaltningsrevisjon. I risikovurderingen legges det vekt på sannsynlighet for manglende måloppnåelse og regeletterlevelse, og i denne vil vesentlighetsbegrepet inngå. Det er vurdert risiko knyttet til:

- Overholdelse av lover og bestemmelser (eksempelvis erfaringer fra tidligere tilsyn og revisjon)
- Måloppnåelse (eksempelvis kommunens årsberetninger)
- Økonomi og produktivitet (eksempelvis KOSTRA-data)

Er det for eksempel høy eller lav risiko knyttet til regeletterlevelse, produktivitet eller måloppnåelse innen opplæringsområdet?

Det finnes ikke en egen standard for hvordan man veker risiko i denne sammenhengen. Noen velger å lage en score basert på ulike faktorer, men en slik score vil inneholde en stor grad av subjektiv vurdering. Sekretariatet har derfor valgt å ikke lage en tallscore, fordi det kan tolkes som en objektiv konklusjon på risiko. Så langt mulig har vi i denne ROVen forsøkt å benytte objektive data, eksempelvis KOSTRA-data i Kommunal Rapports kommunebarometer til å gi en indikasjon av risiko, og her gradere risiko etter fargeskala:

Grønn – lav risiko **Gul – middels risiko** **Rød – høy risiko**

Også denne graderingen er til sist en subjektiv vurdering selv om det også ligger objektive data til grunn. KOSTRA-dataene kan likevel være en god indikator på en relativ måloppnåelse av anerkjente variabler.

3. Generelt om kommunen

Rødøy er en spredtbygd kystkommune i Nordland. Kommunen hører historisk og geografisk til Helgeland, men har de siste årene i større grad blitt politisk og administrativt orientert mot Salten. Tradisjonelt har kommunen og næringslivet vært preget av fiskeri og kraftutbygging, men i dag er havbruk største næring. Det var ingen endringer i kommunestrukturen i kommunereformen 2017-2020.

3.1 Demografi

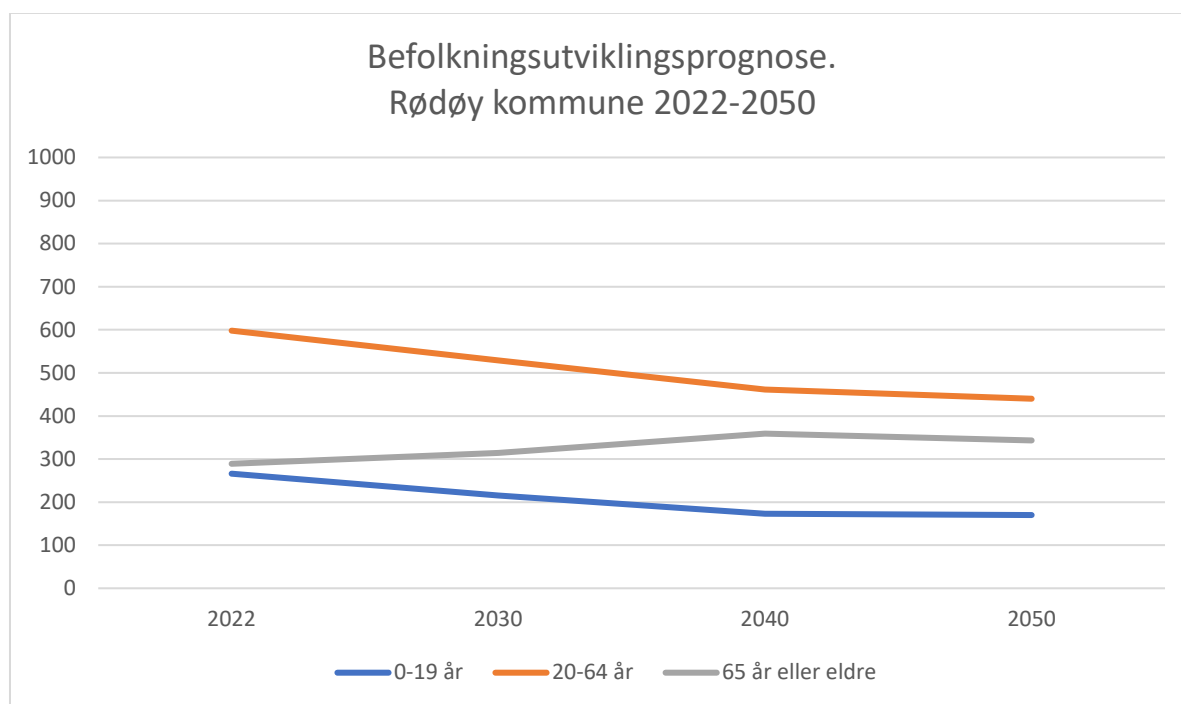
Statistisk Sentralbyrå (SSB) publiserer jevnlig regionale befolkningsframskrivninger med beregninger av hvordan befolkningen i Norges kommuner forventes å utvikle seg framover, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting, innvandring og utvandring. Det er tre overordnede kilder til usikkerhet i befolkningsframskrivingene: demografiske forutsetninger, modellspesifikasjon og offisiell statistikk. Den største usikkerheten er knyttet til de demografiske forutsetningene om framtidig fruktbarhet, dødelighet, innenlandsk flytting og inn- og utvandring.

SSB publiserer flere alternativer, med ulike kombinasjoner av forutsetninger om de demografiske komponentene på nasjonalt nivå. Alternativene beskrives med fire bokstaver som forteller hvilke forutsetninger som er brukt om: 1) fruktbarhet, 2) levealder, 3) innenlandske flyttinger og 4) innvandring. H = høy, M = medium og L = lav. Hovedalternativet, som presenteres her (MMMM), bruker mellomnivået for alle de fire komponentene.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, oppdatert 05.07.2022.

Framskrevet folkemengde 1. januar, etter region, alder, statistikkvariabel og år. 1836 Rødøy.

		2022	2030	2040	2050
0-19 år	Hovedalternativet (MMMM)	266	215	173	170
20-64 år	Hovedalternativet (MMMM)	598	529	461	440
65 år eller eldre	Hovedalternativet (MMMM)	289	314	359	343
SUM		1153	1058	993	953

Rødøy kommune hadde pr 01.01.2022 en befolkning på 1.153 personer og ventes med middelalternativet å ha en befolkningsnedgang på 17,3 % mot 2050. Dette er betydelig, også i regional sammenheng. Nedgangen kommer innenfor aldersgruppen 0-64 år, mens det ventes en økning i personer over 65 år. Dette innebærer en økning i forsørgerbrøken, det vil si at det blir færre personer i yrkesaktiv alder til å forsørge et økende antall eldre.

3.2 Organisering

Administrasjonen i kommunen er organisert med kommunedirektøren som øverste leder. Under kommunedirektøren er det tre etater, henholdsvis Oppvekst og kultur, Helse og omsorg og Teknisk etat, som ledes av hver sin kommunalsjef. I tillegg er det tre sentrale stabsfunksjoner.

Kommunen er deltager i ett interkommunalt selskap: Helgeland Avfallsforedling IKS, og som har delegert myndighet på sitt område. Kommunen er også deltager i vertskommunesamarbeid og kommunale oppgavefelleskap. (Salten Regionråd IPR, Salten Regionråd KO, Salten kontrollutvalgsservice KO, Regionalt kompetansekantor Salten KO, Arkiv i Nordland KO)

3.3 Mål. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunen skal etter plan – og bygningsloven ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Kommunestyret vedtok kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2020-2032 i møte 18.12.2019. Kommuneplanen inneholder langsiktige mål og innsatsområder for kommunesamfunnet, og for kommunen som organisasjon og skal være Rødøysamfunnets felles, overordnede og helhetlige plan. Planen inneholder fem satsningsområder med tilhørende mål og hav som skal til for å oppnå målene.

1. Oppvekst – livsmestring og kvalitet.
2. God helse og omsorg – gjennom hele livet.
3. Befolkningsutvikling – snu nedgang til vekst.
4. Næringsutvikling – allsidighet og økt verdiskaping.
5. Arealstrategiene – realisere fordelene ved god plass.

Målene i denne planen er i stor grad overordnede og skal spesifiseres før de kan settes ut i praksis. Dette gjøres gjennom planstrategi, kommunedelplaner, økonomiplan med handlingsdel, og kommuneplanens arealdel.

OPPVEKST LIVSMESTRING OG KVALITET

Barn og unge er framtida vår, og de fortjener en så god start på livet som vi kan gi dem.

Rødøy er et trygt sted å vokse opp, og vi skal sørge for at det fortsetter å være det. Ungene skal oppleve tilhørighet, de skal få prøvd seg på ulike utfordringer, og de skal oppleve mestring i skolen.

Rødøy har et desentralisert skole- og barnehagetilbud. Det er ingen

videregående skoler i kommunen. Vi må derfor legge til rette for at det skal kunne arrangeres felles kultur- og idrettsaktiviteter, og sørge for at barn og unge har mulighet til å ha tett kontakt med hverandre – også de som går på videregående skole.

Dette skal vi oppnå

Barn og unge skal oppleve gode overganger mellom barnehage, grunnskole, og videregående skole

De som jobber med barn og unge skal ha høy kompetanse innen sine fagfelt

Vi skal ha gode læringsarenaer i Rødøy

Barn og unge skal ha kompetanse som fremmer god fysisk og psykisk helse, og som gir muligheter for å ta ansvarlige livsvalg

Barn og unge skal erfare at de blir lyttet til og har reell innflytelse

Barn og unge skal være kjent med hele kommunen, og med hverandre

Dette gjør vi for å få det til

- Elevene får mulighet til å bli godt kjent med neste nivå før de begynner der
- Har en felles plan for alle barnehager og skoler
- Samarbeider tett med videregående skole

- Gir personalet relevant etter- og videreutdanningstilbud
- Organiserer oss for god utnyttelse av kompetansen
- Er engasjert i regionale og nasjonale prosjekter

- Øremerker midler til tidlig innsats
- Tar i bruk ny tilgjengelig teknologi
- Har gode, levende skole- og folkebibliotek i hele kommunen

- Videreutvikler helsefremmende skoler og barnehager
- Utvikler og styrker barnas sosiale kompetanse
- Barnevernet bidrar til å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge
- Har varierte og gode anlegg for kultur, idrett og friluftsliv
- Tilbyr møteplasser på tvers av generasjonene

- Sørger for at unge blir kjent med politikerne og kommuneadministrasjonen
- Tilrettelegger arenaer der barn og unge deltar aktivt
- Gir enkel oversikt over saker som blir behandlet i kommunen

- Sørger for at barn og unge blir tidlig kjent med hele kommunen
- Gir dem opplevelser som viser hva det betyr å være kystfolket under polarsirkelen, gjennom blant annet Camp Gjerøy
- Regelmessige møter mellom barn og unge fra kommunens ulike kretser
- Sørger for at de kan holde kontakt med hverandre og kommunesamfunnet også etter de begynner på videregående skole
- Sørger for at barn og unge blir kjent med lokalhistorien sin

GOD HELSE OG OMSORG GJENNOM HELE LIVET

Helse, levekår og livsstil henger tett sammen, og kommunen og innbyggerne må jobbe forebyggende sammen for at hver enkelt skal ha så gode forutsetninger for god helse som mulig.

Vi skal jobbe kontinuerlig og framtidsrettet for at de som ønsker det skal få bo hjemme så lenge som mulig, og vi skal tilby gode tjenester for de som ikke lenger kan det.

Trivsel, forebygging, og sosiale og miljømessige forhold er alle viktige for folkehelsen. Hver enkelt har selvstendig ansvar for egen helse, men helhetlig planlegging og koordinering vil gjøre det lettere å gjøre de gode valgene.

Dette skal vi oppnå

Ha helsefremmende og forebyggende aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">• Jobber med folkehelsearbeid• Tilrettelegger for et variert kultur, idretts- og friluftsliv• Bekjemper ensomhet• Tilbyr åpen dør i skolen• Ungdata-undersøkelsene følges opp med tiltak og undervisning• Har temadager om psykisk helse på skolene• Er en AKAN-kommune
Ingen skal oppleve utenforskap	<ul style="list-style-type: none">• Møter alle på en måte som fremmer likeverd og medbestemmelse• Bidrar til mestring i møte med helse- og livsutfordringer• Dagtilbud til mennesker som har falt utenfor arbeidslivet• Har et demensvennlig samfunn som tar vare på og integrerer personer med demens i fellesskapet
Flest mulig skal kunne bo hjemme hele livet	<ul style="list-style-type: none">• Har helsestasjon for eldre• Gir flest mulig døgkontinuerlige hjemmetjenester og gode responstjenester• Bruker velferdsteknologi for å utvide tjenestetilbudet• Har et demensteam• Gir dagtilbud for demente
Vi skal tilby trygge og tilgjengelige tjenester gjennom livsløpet	<ul style="list-style-type: none">• Har et godt fastlege-, psykiatri- og rustilbud• Har tilstrekkelig med plasser ved omsorgssentrene• Tilbyr aktiviteter og gode opplevelser ved omsorgssentrene• Oppfyller kriteriene for livsgledehem
Vi skal være en attraktiv kompetansearbeidsplass	<ul style="list-style-type: none">• Har en heltidskultur• Gir personalet relevant etter- og videreutdanningstilbud• Samarbeider med videregående og høyere utdanning og deltar i forskning
Vi skal være en foregangs-kommune innen samskaping i helsesektoren	<ul style="list-style-type: none">• Bruker velferdsteknologi i samhandling med spesialisthelsetjenesten• Bruker velferdsteknologi i avstandsoppfølging for kronikere• Tar initiativ til nye arbeidsmåter og samarbeid med det frivillige

BEFOLKNINGSUTVIKLING SNU NEDGANG TIL VEKST

Vi skal gjøre det mer attraktivt å bo og oppholde seg i Rødøy, og skape felles identitet og tilhørighet.

Det handler om å utvikle det som er bra her og å finne løsninger på det som er mindre bra. Det handler også om å synliggjøre det som er bra og å vise folk hvorfor det er så fint å bo i Rødøy. Rødøy skal være et sted hvor alle har mulighet til å utvikle seg, og et sted hvor vi tar godt vare på hverandre.

Det har vært nedgang i folketallet i kommunen over mange år, og vi vil jobbe for å snu denne trenden.

For å få til det må vi gjøre det fristende for ungdommen å bosette seg i kommunen, og tiltrekke oss tilflyttere. Befolkninga, næringslivet, og kommunen må jobbe sammen for å gjøre Rødøy til et attraktivt sted å bo og leve.

Visjonen vår «skape det gode liv – sammen for kystfolket under polarsirkelen» innebærer et fokus på befolkningsutvikling.

Kommunen som organisasjon har en viktig rolle i å tilby gode tjenester til befolkninga, og et fokus på gode kjernetjenester er viktig for befolkningsutviklinga. Samtidig er vi avhengige av enkeltmennesker og organisasjoner som ønsker å skape det gode liv for sine lokalsamfunn. Befolkningsutviklinga er et resultat av mange faktorer, og vi må bidra til at enda flere kan leve det gode liv i Rødøy.

Dette skal vi oppnå

Rødøy skal være en trygg og trivelig kommune å bo i

Ungdommen vår skal få muligheter som gjør at de ønsker å bli i kommunen

Vi skal tiltrekke oss tilflyttere og besøkende

Dette gjør vi for å få det til

- Jobber for infrastruktur som gjør at man kan møtes og ha kontakt på tvers av hav og fjell
- Tiltrettelegger for at boligmassen passer de ulike behovene i befolkninga
- Dyrker de positive trekkene ved alle bygdene
- Framsnakker Rødøy og tilbudene som finnes i kommunen
- Synliggjør kvalitetene ved å bo i små bygdesamfunn
- Legger til rette for at alle kan knytte bånd

- Veileder ungdommen til å ta utdanninger som gir arbeidsmuligheter i kommunen
- Skaper tettere kontakt mellom næringsliv, skole, og organisasjoner

- Er med på å utvikle og prøve ut nye prosjekter
- Jobber for å være en enkel kommune å flytte til
- Ildsjeler og næringslivet gjør det tydelig at tilflyttere er ønsket og betyr mye for kommunen
- Gir god informasjon til besøkende og tilflyttere

NÆRINGSUTVIKLING ALLSIDIGHET OG ØKT VERDISKAPING

Vi ønsker et allsidig og bærekraftig næringsliv i Rødøy. Kommunen må legge til rette for næringslivets behov, og være gode på å informere om hva vi kan tilby.

De ulike rollene kommunen har må utvikles, og det må sørges for kort saksbehandlingstid, bedre kommunikasjon på tvers av sektorer, og at kommunen blir en pådriver og veileder for bedriftene som trenger det.

Det er høy andel selvstendig næringsdrivende i kommunen, og ingen typiske hjørnesteins-bedrifter. Primærnæringene står sterkt, men det er også mye annen næringsvirksomhet i kommunen. Over de generelle målene

for næringsutvikling har vi listet opp fem viktige næringer hvor vi ønsker videreutvikling og økt bærekraft – nyrekruttering, lønnsomhet, og samspill med naturen er viktige stikkord.

Dette skal vi oppnå

Landbruk
Fiskeri og havbruk
Reindrift
Reiseliv
Vi skal være en gründervennlig kommune
Vi skal bidra til næringsvekst og innovasjon
Vi skal tilby god veiledning som passer befolkningen og næringslivets behov

Dette gjør vi for å få det til

<ul style="list-style-type: none">• Jobber for at kulturlandskapet opprettholdes• Bidrar til kompetanseheving og støtter innovative prosjekter• Bidrar til at flest mulig gårdsbruk drives videre
<ul style="list-style-type: none">• Jobber for at havbruksnæringa går over fra fossil til fornybar energi• Tilrettelegger for utvikling av den blå åker• Jobber for mer videreforedling lokalt• Jobber for økt bærekraft i næringene
<ul style="list-style-type: none">• Bidra til et godt samarbeid og forståelse mellom reindrift og havbruk, landbruk og reiseliv
<ul style="list-style-type: none">• Sørger for god og lett tilgjengelig informasjon til turister, både før og under reisen• Jobber med turistnæringa for å styrke lokalt og regionalt samarbeid• Utvikler tydelige opplevelsesprodukter• Møter kriteriene for nasjonalparkkommuner og utvikler en besøksstrategi• Lager en masterplan for utvikling av reiselivet i Rødøy
<ul style="list-style-type: none">• Slipper til ildsjeler og involverer dem i næringsarbeidet• Er aktive overfor gründere og bedrifter• Bidrar til at det opprettes flere lærlingeplasser• Tilbyr kompetanseheving gjennom regionale aktører
<ul style="list-style-type: none">• Jobber for godt samspill mellom kommune og næringsliv• Reagerer raskt når muligheter dukker opp – vi har beredskap for flaks• Har en arealplan som tilrettelegger for næringsutvikling• Jobber for kommunikasjon og moderne infrastruktur tilpasset næringslivets behov
<ul style="list-style-type: none">• Har en åpen dør inn til kommunalt hjelpeapparat og lett tilgang til basisinformasjon• Bistår eller kobler opp med nettverk, kompetanse, og hjelp med finansiering• Jobber sammen med kompetansemiljøer for å sørge for at befolkningen og næringslivsaktører vet hvilke muligheter som finnes• Integrerer og samordner næringsarbeid med plan- og byggesaksarbeid

AREALSTRATEGIER REALISERE FORDELENE VED GOD PLASS

Rødøy kommune har stort areal og ikke et tydelig kommunesentrum. Vi har en sterkt desentralisert struktur, og ønsker at det skal være mulig å opprettholde strukturen også i framtiden.

Der kommunen tilrettelegger for boligfelt skal området være tilgjengelig for alle brukergrupper, og det skal være enkelt å komme seg til kommunale tjenester. Mange ønsker å bo utenfor boligfelt, og fokuset vårt skal derfor være fleksibilitet for at folk skal få møtt behovene sine.

God infrastruktur er viktig for bolyst og for næringslivet. Forutsigbar og pålitelig transport av varer og høyhastighets internett er forutsetninger for et moderne samfunn. Primærnæringene er viktige for kommunen og vi vil jobbe for å sikre at de opprettholdes og utvikles. Presset på næring-

stomter og arealer er uforutsigbart, og forskjellige områder av kommunen egner seg for forskjellige bedrifter. Vi vil derfor også på næringsområdet ha fokus på fleksibilitet for å kunne realisere fordelene vi har. Mål og strategier i denne planen er førende for arealplanarbeidet.

Fokusområde

Fokusområde	Dette gjør vi
Boligutvikling	<ul style="list-style-type: none">• Kommunale boligfelt planlegges nær kommunale tjenester• Planlegger for naturskjønne og romslige boområder• Oppmuntrer til privat boligbygging gjennom å avstå fra å etablere nye kommunale boliger utover de som allerede er prosjektert
Næringsutvikling	<ul style="list-style-type: none">• Har en arealplan som tilrettelegger for næringsutvikling basert på næringenes behov• Opprettholder driveplikten i jordbruket• Verner matjord og fokuserer på å sikre viktige områder for jord, beite, og skogbruk
Infrastruktur	<ul style="list-style-type: none">• Jobber for at alle kretser får tilgang til høyhastighets internett• Jobber for bedre kommunikasjonsmuligheter<ul style="list-style-type: none">• For å få økt frekvens på båt og fergeavganger• For å nå et større bo- og arbeidsmarked lokalt og regionalt• For økt beredskap og adgang til markedet• For bedre trafikkknutepunkter – særlig der vei møter hav• Sikrer tilgang til de naturgitte mulighetene for lek, aktivitet, og opphold• Tilrettelegger for universell tilgjengelighet• Kommunen skal ha oversikt over hvilke områder og infrastruktur som er reelt skredutsatt/flomutsatt

3.4 Økonomi

Kommuneloven § 14-2 krever at kommunestyret vedtar finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Det er i kommunens økonomireglement vedtatt følgende tre indikatorer:

- Netto driftsresultat: 7,0%
- Disposisjonsfond 20 %
- Netto lånegjeld 75 %

Kommunens økonomi vurderes å være solid. Ved siste årsberetning ble følgende kommentert:

Rødøy scorer høyt på finansielle indikatorer over økonomisk bærekraft.

Gjeldsgraden er lav, på 45 prosent av driftsinntektene

Disposisjonsfondet er høyt, på 43 prosent av driftsinntektene

Driftsresultatet er sterkt, på om lag 16 prosent av driftsinntektene.

Det er rutine for å legge frem økonomirapportering for kommunestyret to ganger i året (tertialvis).

Kommunestyret vedtok 2022 oppstart av en omstillingsprosess. Målet er å gjøre Rødøy kommune i bedre stand til å møte mulighetene og utfordringene i forhold til negativ befolkningsutvikling, krevende økonomiske rammebetingelser og høyere krav til tjenestetilbud. KS konsulent har utarbeidet en rapport, der hovedkonklusjonene om fremtidens utfordringer er som følger:

- Kommunens geografi gjør det dyrt å levere kommunale tjenester. Dette blir «i prinsippet» kompensert gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet (rammetilskuddet) fra staten. I sum har kommunen et utgiftsbehov som er 45 prosent høyere enn landsgjennomsnittet. Det er særlig de geografiske kriteriene som trekker utgiftsbehovet opp.
- I tillegg har Rødøy en høyere andel av befolkningen som er eldre. Dette øker etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester og trekker også opp utgiftsbehovet.
- Sosiale kriterier (som påvirker etterspørselen etter bl.a. sosiale tjenester), og få barn i barnehagealder, trekker utgiftsbehovet ned.
- Videre har Rødøy et høyt inntektsnivå. Sammenlignet med landsgjennomsnittet var inntektsnivået i 2022 på 169 prosent av landsgjennomsnittet. Dette betyr at Rødøy har over 49 tusen kroner mer per innbygger i inntekter enn gjennomsnittskommunen. Dette er etter at det er korrigert for forhold som «objektivt» sett påvirker kostnadsnivået til Rødøy, inkludert kommunens demografi, geografi og sosiale forhold.

4. Risikovurdering av forvaltningen

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Aktuelle tema er gruppert ut fra tre dimensjoner: samfunnsperspektivet, bruker- og tjenesteperspektivet og organisasjonsperspektivet.

4.1 Samfunnsperspektivet

Med samfunnsperspektivet menes overordnede og sektorovergrepene tematikk som kan angå hele tjenesteproduksjonen og sektorområder, herunder planverk, næringsutvikling, klima og beredskap.

4.1.1 Samfunnsplanlegging og næringsutvikling.

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Planstrategien ble sist vedtatt og behandlet av kommunestyret i møte juni 2020.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplaner (samfunnsdelen og arealdelen) eller deler av disse skal revideres, eller om planene skal videreføres uten endringer. Kommunen vedtok kommuneplanenes samfunnsdel i 2019 og kommuneplanens arealdel juni 2022. Det er ikke kommet frem informasjon som tilsier vesentlig risiko knyttet til kommunes utøvelse av rollen som samfunnsplanlegger. I prosessen er det gjennomført folkemøter, og en medvirkningsportal har vært tilgjengelig for innbyggerne. Prosessen er gjennomført med deltagelse fra planutvalget, kommunens administrasjon og et innleid konsultantselskap.

Årsrapport 2022 for næringsutvikling viser til en positiv utvikling for kommunen, særlig når det gjelder etablering av arbeidsplasser tilknyttet smolt og landbasert oppdrett. Retningslinjene for kommunens næringsfond ble revidert av kommunestyret i februar 2023.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Samfunnsplanlegging	Lav	
Næringsutvikling	Lav	

4.1.2 Miljø, klima og energi

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Kommuneplanens samfunnsdel trekker frem seks av FNs mål som er gitt spesielt fokus:

- 11. Bærekraftige byer og samfunn
- 17. Samarbeid for å nå målene
- 4. God utdanning
- 3. God helse
- 9. Innovasjon og infrastruktur
- 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Sabimas kartlegging på Naturkampen.no er delt inn i fire hovedkategorier som viser deres vurdering om kommunen satser på naturen, beskytter naturen, omfang av dispensasjoner og planlagt utbygging

med til sammen 29 spørsmål. Rødøy kommune er i 2023 rangert som nummer 156 av 356 kommuner (opp 94 plasser fra 2022)

Kommunebarometeret har også en kategori om Klima og natur (tidligere Miljø). Her kommer Rødøy ut med en 202. plass. Kommunen scorer godt i kategoriene «Jordbruksareal omdisponert siste fire år (nr 1 i landet) og «Energibruk formålsbygg» (nr 51 i landet). Kommunen scorer lavt på «Endring klimagassutslipp fra veitrafikk» (nr 316), og «Antall kilometer tilrettelagt for syklende» (nr 323).

Statsforvalteren skal i 2024 gjennomføre tilsyn med tema Kommunen som forsøplingsmyndighet.

I perioden 2019-2023 har kontrollutvalget ikke hatt saker med kontroll innen Miljø, klima og energi. Avtroppende kontrollutvalg mente risikoen på området er middels, og i deres oppsummeringsnotat nevnes at det i liten grad settes krav til miljø ved anskaffelser.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Klima, energi og miljø	Lav	Kommunen scorer gjennomgående høyt på forhold kommunen selv kan påvirke innenfor dette temaet.

4.1.3 Beredskapsplaner og ROS-analyser

Kommunene skal utvikle trygge og robuste lokalsamfunn og har et grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner som forsyninger av vann og avløpshåndtering, nødvendige helse- og omsorgstjenester, strøm og elektronisk kommunikasjon (mobiltelefon og internett). Kommunens plikter innen samfunnssikkerhet og beredskap følger av bestemmelsene i lov og forskrift om kommunal beredskapsplikt.

Statsforvalteren i Nordland gjennomførte i 2022 et tilsyn med kommunal beredskapsplikt i kommunen. I rapporten konkluderte Statsforvalteren med 2 avvik, men skriver at hovedinntrykket er at Rødøy kommune synes å ha fokus på samfunnssikkerhet og beredskap. Statsforvalteren viser til at kommunen har løst godt den krevende situasjonen med pandemi og konsekvenser av situasjonen i Ukraina. Avtroppende kontrollutvalg peker på viktigheten av fortsatt oppfølging på dette området.

Oppdatert ROS-analyse ble vedtatt i desember 2022. Overordnet beredskapsplan skal ferdigstilles våren 2024.

Med bakgrunn i disse nylige erfaringene vurderes risikoen som middels og en forvaltningsrevisjon mindre aktuell.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Beredskapsplaner og ROS	Middels	Nylig statlig tilsyn på området

4.2 Bruker- og tjenesteperspektivet

Under bruker- og tjenesteperspektivet går analysen inn i de ulike sektorene i kommunens direkte tjenesteproduksjon, herunder ansvar som sorterer under helse og sosial, oppvekst og kultur og teknisk avdeling. Noen ansvarsområder er delegert til interkommunale selskap. Dersom tematikken omfatter regelletterlevelse, og måloppnåelse kan også IKS-ene være gjenstand for forvaltningsrevisjon.

I det vesentligste brukes data fra Kommunebarometeret og KOSTRA for å vurdere risiko.

4.2.1 Barnehagesektoren

Det er kommunens ansvar å tilby plass i barnehage til barn bosatt i kommunen. Barn med nedsatt funksjonsevne og barn med vedtak etter lov om barnevernstjenester har rett til prioritet. Barnehageloven regulerer kommunal barnehagedrift, så vel som private barnehagedrift.

Som barnehageeier plikter kommunen å drive virksomheten i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Kommunen er lokal barnehagemyndighet, og har gjennom denne en dobbeltrolle som godkjennings- og tilsynsmyndighet både med egne og private barnehager. Dette kan innebære en balansegang mellom delvis motstridende oppgaver, som kan være en utfordring, spesielt for private barnehager.

Rødøy kommune kommer på 346. plass når det gjelder barnehagesektoren i Kommunebarometer for 2023. Sektoren utgjør 10% av den totale vekten i barometeret. De viktigste tallene er grunnbemanning per barn i kommunale barnehager, andelen kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen, og andelen ansatte i kommunale barnehager som har pedagogisk utdanning. Det er 13 nøkkeltall for sektoren i Kommunebarometeret, men bare 8 nøkkeltall hvor Rødøy er rangert (på landsbasis hhv nr 17, 312, 338, 303, 338, 1, 1, 324). Mye tyder dermed på at mangel på fem nøkkeltall trekker kommunen nedover i rangeringen, selv om fire av fem manglende nøkkeltallene gjelder private barnehager.

Rødøy har høyere bemanning i de kommunale barnehagene enn de fleste andre kommuner, men kommer dårlig ut når det gjelder antall barnehager som oppfyller pedagognormen (312.plass). Rødøy er helt på topp i antall barn per barnehage, men nært bunn i andel 1-5-åringer med barnehageplass.

I Rødøy oppfyller ingen av de kommunale barnehagene pedagognormen (uten dispensasjon), ifølge tall fra Utdanningsdirektoratet. 23 prosent av de ansatte i de kommunale barnehagene i Rødøy har pedagogisk utdanning. Cirka 80 prosent av barna har barnehageplass. Netto driftsutgifter til barnehage er på nivå med sammenlignbare kommuner.

Statsforvalteren har ikke gjennomført tilsyn etter barnehageloven sist valgperiode. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon i 2022 med tittelen *Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen*. Rapportens anbefalinger retter seg mot skole og mot oppvekstsektoren generelt (overordnet plan for oppvekstsektoren, utarbeide skriftlige beskrivelser av ansvar for forebyggende arbeid, rutiner for evaluering av samarbeid og samhandling etc.).

KS Konsulent sin rapport Omstilling Rødøy 2025 viser til at «*Det er ingen barn i barnehage som får spesialpedagogisk hjelp i Rødøy. Dette står i motsetning til bruk av spesialundervisning i grunnskolen som særlig er høy i 5-7. trinn.*»

Problemer med å rekruttere til stillinger med utdanningskrav er et problem på tvers av alle sektorer. Mangel på pedagogisk personell kan imidlertid i seg selv gi utfordringer som må håndteres, f.eks. dispensasjoner fra krav til utdanning, og krav til spesialpedagogisk hjelp. Kommunen skal føre tilsyn med at barnehager driftes i samsvar med lov og forskrift. Oppsummert foreligger informasjon som kan tilsier et behov for forvaltningsrevisjon innen barnehagesektoren. Aktuelle tema kan være myndighetsutøvelse og / eller brukertilpassede tjenester (spesialundervisning / annen tilrettelegging).

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Barnehagesektoren	Middels	Myndighetsutøvelse, brukertilpassede tjenester

4.2.2 Skole, SFO og voksenopplæring

Opplæringsloven gjelder for grunnskoleopplæringen og videregående opplæring i offentlige skoler og lærebedrifter, dersom ikke annet er særskilt fastsatt. Loven gjelder også for grunnskoleopplæring i private grunnskoler som ikke får statstilskudd etter friskoleloven og privat hjemmeopplæring i grunnskolen.

Barn og unge har både rett og plikt til grunnskoleopplæring. Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev. Dersom en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, har vedkommende rett til spesialundervisning. Grunnskoleelevene har også rett til å gå på den nærmeste eller ved den skolen i nærmiljøet som de sokner til. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Kommunen skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1. – 7. årstrinn. Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesse hos barna. Den som er over opplæringspliktig alder, og som trenger grunnskoleopplæring har rett til voksenopplæring, så langt de ikke har rett til videregående opplæring etter. Retten til opplæring omfatter til vanlig de fagene som enn trenger for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for voksne.

I kommunebarometeret er måltallene knyttet til grunnskoleopplæringen. Rødøy kommer på 254. plass og det er 19 nøkkeltall som er vektlagt. Sektoren utgjør 20% av den totale vekten i barometeret. De viktigste nøkkeltallene i sektoren er avgangskarakterer og nasjonale prøver på 10. trinn og utdanningsnivået til lærerne. Det er 19 nøkkeltall for sektoren i Kommunebarometeret. Rødøy har 15 nøkkeltall og de fleste av disse rangerer kommunen relativt høyt i nasjonal sammenheng. Mangel på 4 nøkkeltall fører imidlertid til en samlet 254.plass.

Rødøy scorer på topp når det gjelder grunnskolepoeng, men relativt svakt når det gjelder andel lærere som oppfyller krav til undervisning. Andel elever med spesialundervisning er forholdsvis høyt på trinn 1-4, og 5-7., men betydelig lavere på trinn 8.-10. Andel lærere som oppfyller krav til undervisning 1.-7.trinn og 8.-10 trinn er lavt rangert med hhv 318. og 267. plass. Fem år tilbake i tid var tallene hhv 95 og 173.

Statsforvalteren har ikke gjennomført tilsyn på dette området sist valgperiode, og det er ikke lagt opp til statlig tilsyn i 2024 heller. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon i 2022 med tittelen *Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen*. Rapportens anbefalinger retter seg mot skole, men også mot oppvekstsektoren generelt (overordnet plan for oppvekstsektoren, utarbeide skriftlige beskrivelser av ansvar for forebyggende arbeid, rutiner for evaluering av samarbeid og samhandling etc).

Nasjonale trender viser mye oppmerksomhet rundt elevs rett på trygt og godt skolemiljø (opplæringsloven 9 A) etter revideringen av lovverket. Tall fra kommunebarometeret har med tall for trivsel på trinn 7 og 10, og tallene er over tid forholdsvis lave, særlig på trinn 10.

KS Konsulent sin rapport Omstilling Rødøy 2025 viser at kommunen har forholdsvis høye utgifter per elev, og at utgiftsnivået har steget de siste tre årene. Rapporten foreslår en rekke tiltak, som f.eks digitalisering og rekrutteringstiltak / kompetanseheving. Når det gjelder spesialundervisning pekes det på at andel timer spesialundervisning i forhold til antall læretimer totalt er lave i nasjonal sammenheng, men noe økende de siste årene.

Problemer med å rekruttere til stillinger med utdanningskrav er et problem på tvers av alle sektorer. Kommunen har svært gode resultater i grunnskolen. Oppsummert foreligger ikke konkret informasjon

som tilsier et stort behov for forvaltningsrevisjon innen skole / SFO.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Grunnskole	Lav	
Skolefritidsordning SFO	Lav	
Voksenopplæring	Lav	

4.2.3 Kultur, idrett, tros- og livssynssamfunn

Kommunene skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet. Kommunene har ansvar for folkebibliotekene og kulturskolene. Mange kommuner har organisatorisk tilknytning til ett eller flere lokale museer. I Salten er det organisert gjennom Stiftelsen Nordlandsmuseet. Kommunene har ansvar for å forvalte kunst kommunen selv eier.

Kommunene er den viktigste offentlige bidragsyteren når det gjelder å skape gode rammebetingelser for lokal idrettsaktivitet. Imidlertid er ikke tilrettelegging for idrett en lovpålagt oppgave og tilskuddsnivået i stor grad kan være påvirket av kommuneøkonomien. Kommunen samarbeider med idretten gjennom et idrettsråd og formålet er at det skal være en arena for samarbeid mellom idrettslag, idrettskrets og kommunen.

Kommunene har hatt det økonomiske ansvaret for kirken siden kommunene ble opprettet i 1837. Dette ansvaret omfatter at kommunen utreder en del utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellelsråd. Tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke skal sikre stor grad av økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunnene i Norge. Det årlige tilskuddet skal tilsvare statens og kommunens budsjetterte utgifter per medlem i Den norske kirke.

I kommunebarometeret er de tre tyngste nøkkeltallene i kultursektoren netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge, netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger og mange ansatte kulturarbeidere i kommunen. Rødøy kom på 291. plass innen denne sektoren. Kommunen scorer lavt på bibliotekbruk, men relativt godt når det gjelder musikk -og kulturskole, samt netto driftsutgifter til idrettsanlegg.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Kultur	Lav	
Idrett	Lav	
Tros- og livssynssamfunn	Lav	

4.2.4 Flyktningetjenesten

Kommunene har ansvar for at flyktninger og innvandrere får det tilbudet de har krav på etter introduksjonsloven. Kommunene skal veilede flyktninger og innvandrere på introduksjonslovens område. Kommunene skal tilby opplæring i norsk- og samfunnskunnskap til de som har rett til det/ plikt til det. Kommunene skall tilby introduksjonsprogram innen tre måneder etter bosetting i kommunen, eller etter at personen selv har bedt om det.

Flyktningtjenesten er organisatorisk underlagt oppvekst- og kulturetaten med egen flyktningekoordinator siden januar 2023. Tjenesteområdet er forholdsvis nytt for kommunen-

Kommunen fatter vedtak om bosetting av flykninger etter anmodning fra Imdi. Invasjonen av Ukraina i februar 2022, har gitt økt behov og stor aktivitetsvekst på forholdsvis kort tid, med den risiko det medfører både knyttet til økonomi, produktivitet og kapasitet og måloppnåelse. Risikoen berører flere kommunale tjenester. Risikoen vurderes som middels. Flere vinklinger kan være aktuelle.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Flyktningetjenesten	Middels	

4.2.5 Barnevern

Barnevernloven skal sikre barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig helsehjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barnevernloven gjelder for alle barn som har bosted i landet og oppholder seg her. Kommunen plikter å yte forsvarlige tjenester og tiltak. Barnet har rett på nødvendige tiltak når lovens vilkår for tiltaket er oppfylt.

Kommunen er ansvarlig for å utføre de oppgavene som følger av barnevernloven, som ikke er tillagt et statlig organ og de skal ha et internkontrollsystem som sikrer dette. Kommunen har også ansvaret for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personell. Barneverntjenesten skal blant annet arbeide forebyggende, samarbeide med andre deler av forvaltningen og frivillige organisasjoner, samt utarbeide individuell plan for å ivareta barns interesser. Det er barneverntjenesten i oppholdskommunen til barnet som er ansvarlig for å yte tjenester og tiltak etter barnevernloven.

Nøkkeltallene for andel barn i barnevernet og andel undersøkelser gjennomført innenfor tre måneder er de tyngste i Kommunebarometeret. I tillegg måles antall barn i institusjon og fagutdannet per 1 000 barn. Rødøy kommune kom på 275. plass i sektoren i 2023. Det er noen indikatorer med lav score, særlig andel barn med omsorgsplan eller tiltaksplan. Kommunen er i landstoppen når det gjelder andel undersøkelser gjennomført innen tre måneder.

Rødøy kommune har inngått et administrativt vertskommunesamarbeid med Bodø kommune. Øvrige deltagere i samarbeidet er Steigen, Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Røst og Værøy. Statsforvalteren har 2023 gjennomført tilsyn med barnevernstjenesten i samarbeidet. Tilsynet tok i stor grad for seg Bodø, Hamarøy og Steigen, og i mindre grad de øvrige kommunene.

Tilsynet konkluderte bl.a med følgende:

- internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.
- Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon i sektoren forrige valgperiode. Vertskommunen gjennomførte forvaltningsrevisjon i 2022 innen barnevern, bl.a med konklusjon om at avtalene med de samarbeidende kommunene bør oppdateres. Dette er ikke utført enda.

Stortinget har vedtatt en barnevernsreform som trådte i kraft 1.1.2022. Den flytter mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet. Det heter at reformen skal bidra til å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Med barnevernsreformen har kommunene fått et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Dette stiller krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Som følge av lovendringen, økt ansvar og noen svake KOSTRA-tall vurderes risikoen å være middels. Det kan være naturlig å vurdere

regelverksetterlevelse som tema. Barnevernstjenesten er underlagt Bodø kommunes administrasjon, ansvar for folkevalgt tilsyn og kontroll med barneverntjenesten ligger dermed hos kontrollutvalget i vertskommunen. Bestilling av eventuell forvaltningsrevisjon må koordineres med vertskommunens kontrollutvalg.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Barnevern	Middels	

4.2.6 Helsetjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helsetjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunen har plikt til å tilby blant annet helsetjeneste i skolene, helsestasjonstjeneste og svangerskaps- og barselomsorgtjenester og hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner. Videre skal kommunen tilby utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning, samt sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering.

Helsetjenestene i Rødøy kommune er organisatorisk underlagt Helse- og omsorgsetaten. De tyngste nøkkeltallene i Kommunebarometeret innenfor Helse er legedekning, dekning av helsesykepleier, skolehelse, hjemmebesøk og vaksinasjonsgrad.

Rødøy kommune kommer på 328. plass i denne sektoren i Kommunebarometeret og kommer på 31. plass i denne sektoren i 2023. Kommunen scorer bra på lege- og helsesykepleierårsverk per innbygger, men årsverk psykiatrisk sykepleiere, andel med fullført helseundersøkelse

, og det er særlig innenfor tilbud til barn og unge at tallene er gode (skolehelse, vaksinasjon, jordmordekning). Parameterne innenfor legetjenesten trekker ned, på grunn av lavere legeårsverk og færre ledige listeplasser. Fastlegeordningen har vært under økende nasjonalt fokus siste årene blant annet på grunn av vaktbelastning og rekrutteringsutfordringer. Det nasjonale Pasient- og brukerombudet trekker dette særlig frem i sin årsmelding for 2022 ved at mangelen på fastleger har nasjonalt omfang og gir alvorlige konsekvenser for pasientene. Et aktuelt område for forvaltningsrevisjon vil derfor kunne være legetjenesten og kapasitet til å fylle lovkrav.

Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon innen helse og omsorg i 2019, hvor formålet bl.a var å undersøke om kommunen har systemer som sikrer tilstrekkelig planlegging, styring, rapportering og kontroll for å sikre effektiv ressursbruk og realistisk budsjettering. Det ble gitt 7 anbefalinger i rapporten, og det gjenstår fortsatt noe før kommunestyrets vedtak er fulgt opp i sin helhet.

Statsforvalteren har ikke gjennomført tilsyn innen helse de siste årene, men planlegger tilsyn med Legevakt som tema i 2024.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Helsetjeneste	Lav	Jfr at Statsforvalteren planlegger tilsyn med tjenesten

4.2.7 Rus og psykisk helsearbeid

Kommunen har ansvar for tjenester til mennesker med psykiske lidelser og har ansvar for oppfølging av personer som er i risiko for å få, eller som har, et rusmiddelproblem. Tilbudene kan både handle om forebygging og direkte tjenesterettede tiltak, herunder råd og veiledning, behandlings- og

rehabiliteringstjenester, praktisk bistand og opplæring, plass i institusjon, helsetjenester i hjemmet, økonomisk stønad og arbeidsrettede tiltak, tilbud om midlertidig bolig og bistand til å skaffe bolig.

Kommunebarometeret måler i liten grad sektoren opp mot andre kommuner. Det finnes KOSTRA-tall som blant annet viser årsverk av psykiatriske sykepleiere, årsverk av personer med personer med videreutdanning i rusarbeid og driftsutgifter til personer med rusproblemer, men disse er i liten grad egnet til sammenligning. Det har ikke vært forvaltningsrevisjoner eller tilsyn på området. Det nasjonale Pasient- og brukerombudet skriver i årsmelding for 2022 at psykisk helsehjelp må prioriteres høyere og at det er manglende kapasitet og kvalitet innen psykisk helsehjelp, både i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Det er imidlertid ikke kommet frem lokal informasjon som tilsier vesentlig risiko om tilbudene for sektoren.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Rus og psykisk helse	Lav	

4.2.8 Hjemmetjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Ansvar for utførelse av hjemmetjeneste er lagt til de to enhetene Alderstun omsorgssenter/hjemmetjenesten fastland og Rødøya omsorgssenter/hjemmetjenester øyene.

I årsberetningen for 2022 nevnes at Helse og omsorgsplan er forsinket på grunn av bemanningssituasjonen som har vært i 2022. Rekruttering nevnes som en hovedutfordring for helse og omsorg i kommunen

Det har ikke vært tilsyn fra Statsforvalteren siste to perioder. Arbeidstilsynet har i 2023 gjennomført tilsyn med tema *Muskel- og skjelettplager og psykiske plager* i de hjemmebaserte tjenestene. Forvaltningsrevisjon Helse og omsorg ble utført i 2019, med en del anbefalinger for det meste knyttet til økonomi og rutiner.

Rødøy kommer totalt sett greit ut for sektoren på Kommunebarometeret med en 108. plass for pleie og omsorg. Dette er imidlertid et stort område som utgjør 20 % av den totale vekten i barometeret, både hjemmetjenester og institusjonsdrift. Det er 28 nøkkeltall for sektoren. Kommunens scorerer høyt på nøkkeltall for institusjonsomsorg, men lavt f.eks når det gjelder *Andel vedtak om helsetjenester i hjemmet, som iverksettes innen 15 dager* (330.plass), og *Andel ansatt som har fagutdanning* (326.plass)

Den demografiske utviklingen tilsier økning i mottakere av hjemmetjenester. Sektoren er allerede tung i ressursbehov for kommunen og behovet vil være økende. Sammenligningstall viser relativt sett god måloppnåelse, men på sikt ventes tjenesten å være under press. Sett opp mot kommunens egen beskrivelse av rekrutteringsutfordringer, vurderes risikoen å være middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Hjemmetjeneste	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.

4.2.9 Institusjonsomsorg

Dersom tilbud på et lavere nivå i omsorgstrappen ikke er tilstrekkelig, plikter kommunen å gi pleie-omsorgstilbud i institusjon, eksempelvis langtidsopphold på sykehjem, korttidsopphold eller avlastning. Slike tjenester vil normalt være ressurskrevende. Både Alderstun omsorgssenter og Rødøya

omsorgssenter har døgnbemanning.

I Kommunebarometeret, der kommunen altså kommer på 108. plass innen pleie og omsorg, er de viktigste nøkkeltallene innen institusjonsdrift andel ansatte med fagutdanning, andelen av beboere med omfattende bistandsbehov og andel plasser i sykehjem i skjermet enhet. Rødøy scorer jevnt over godt på mange nøkkeltall når det gjelder institusjonsdrift. Pleie og omsorg scorer lavt når det gjelder antall ansatte med fagutdanning.

Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon innen helse og omsorg i 2019, hvor formålet bl.a var å undersøke om kommunen har systemer som sikrer tilstrekkelig planlegging, styring, rapportering og kontroll for å sikre effektiv ressursbruk og realistisk budsjettering. Det ble gitt 7 anbefalinger i rapporten, og det gjenstår fortsatt noe før kommunestyrets vedtak er fulgt opp i sin helhet.

Sist tilsyn fra Statsforvalteren var tilbake i 2018 der tema var tvungen helsehjelp etter pasient- og brukerrettighetsloven. Statsforvalteren har så langt ikke planlagt ytterligere tilsyn innen institusjonsomsorg.

Selv om produktiviteten og måloppnåelsen synes tilfredsstillende, er det på samme måte som for hjemmetjenestene, kritisk med kompetanse. Det heter i kommunens årsberetning at rekrutteringer er en hovedutfordring. Flere virksomheter har hatt ute flere utlysninger uten å få en eneste kvalifisert søker. Disse utfordringene vurderes å ville øke i årene fremover. Vikarbyrå brukes for å sikre forsvarlig drift. Risikoen vurderes derfor å være middels med rekruttering/kompetanse som aktuelt tema for forvaltningsrevisjon.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Institusjonsdrift	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.

4.2.10 Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester

Økonomisk sosialhjelp reguleres i hovedsak av lov om sosiale tjenester i NAV, forvaltningsloven og sosialtjenesteloven. Målet er å bidra til å gjøre søkerne selvhjulpne, samt å forebygge utenforskap, økonomisk og sosialt. Dette gjøres gjennom opplysning, råd, veiledning og oppfølging, å yte sosial stønad som for eksempel livsopphold, boutgifter (husleie, strøm, etablering mm.), barnehage, SFO/AKS, lege- og tannlegeutgifter, aktiviteter mm., samt økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. NAV har også ansvar for bolig gjennom bostøtte, midlertidig og varig botilbud og utleie av kommunal bolig, samt KVP – kvalifikasjonsprogrammet. Mottakerne kan ha flere og sammensatte behov, de kan være kort- eller langvarige, og de kan utredes for overgang til statlige ytelser.

Kommunene har hovedansvaret for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunene skal blant annet medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, som boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemning eller av andre årsaker. NAV-kontoret skal finne midlertidig botilbud til de som ikke klarer det selv.

I Kommunebarometeret for 2023 kommer Rødøy kommune på 219. plass i kategorien Sosialtjeneste. De viktigste av de 11 nøkkeltallene er stønadslengde for eldre mottakere, andel som er på stønad i over seks måneder og ti måneder, andelen som har sosialhjelp som hovedinntekt, andelen mottakere av kvalifiseringsstønad og årsverk til økonomisk rådgivning. Rødøy scorer svært godt på fire av syv av disse nøkkeltallene, men middels eller svakt på de tre andre. Den lave samlede rangeringen på området er nærliggende å se i sammenheng med at det mangler nøkkeltall på fire av parameterne.

Tjenesten er organisert under Nav Sør-Salten, som er et lokalkontor for Meløy og Rødøy. I

årsberetningen for 2022 nevnes at det er få brukere som mottar sosialhjelp lengre enn 6 måneder.

Det er ikke gjennomført statlig tilsyn med tjenesteområdet i forrige valgperiode, og det er heller ikke planlagt statlig tilsyn i 2024. Det er heller ikke gjennomført forvaltningsrevisjoner i sektoren.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester	Lav	

4.2.11 Bygg- og eiendomsforvaltning

Plan og bygningsloven og forskrift om tekniske krav til byggverk inneholder krav og bestemmelser til kommunale eiendommer. Dette gjelder bl.a. naturpåkjenninger, uteareal og ytre miljø, krav til byggverk, sikkerhet ved brann, planløsning og bygningsdeler, krav til universell utforming, miljø og helse, energi, installasjoner og anlegg. God eiendomsforvaltning i kommunen handler om å gi ansatte og tjenestemottakere gode og effektive bygninger til lavest mulig kostnad. Dette innebærer å skape best mulig bygningsmessige rammer for tjenestene som leveres.

Kommunen har rollen både som eier, forvalter og bruker av eiendom. Disse rollene er ulike og kan til tider ha motstridende interesser. Ansvaret for de ulike rollene bør derfor organiseres på en tydelig og hensiktsmessig måte. Videre bør det foreligge overordnede politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen, et rasjonelt system for planlegging og styring, og rapportering som bidrar til god kommunikasjon mellom bolig- og eiendomsforvaltningen og politikerne, og som kan tjene som beslutningsgrunnlag.

Rødøy kommune mange kvadratmeter formålsbygg per innbygger, også en del høyere enn sammenlignbare kommuner. Kommunens kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold per kvadratmeter var kr 700 i 2022, men kr 1 047 i sammenlignbare kommuner. Energiforbruk per kvadratmeter er vesentlig lavere enn sammenlignbare kommuner.

Kommunen brukte i 2022 5,7 % av samlede driftsutgifter til eiendomsforvaltning mot 10,5 % i KOSTRA-gruppen.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjoner på dette området, men kontrollutvalget tok i forrige valgperiode opp spørsmål om forvaltning og salg av boliger og eiendommer. Med virkning fra mars 2023 tilbyr kommunen ett år med gratis kommunal bolig til fem søkere, som en del av prosjektet Prøv Rødøy

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Bygg- og eiendomsforvaltning	Lav	

4.2.12 Vann og avløp

Vannforsyning reguleres av flere lover som blant annet matloven, helseberedskapsloven, folkehelseloven og drikkevannsforskriften. Avløpshåndtering reguleres i hovedsak av forurensningsloven med tilhørende forskrift. Kommunen har en tilsynsfunksjon mot private avløpsanlegg og det er krav til større vannanlegg. Vannforsyning og avløpshåndtering er omfattet av selvkostprinsippet gjennom det lovmessige kravet om at brukerne av tjenesten bør bære kostnadene forbundet med tjenestene. Kommunen er imidlertid ikke pålagt full kostnadsdekning. Tømming fra slamavskillere er også underlagt selvkostprinsippet, men her er kravet at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling.

Økningen av rentenivået de siste årene har medført en økning i kapitalkostnadene. Regnskap 2022 viser at vann har en selvkostandel på 60 % i 2022 (73 % i 2021). For avløp er det rapportert en selvkostandel på litt over 80 %. Gebyrhåndteringen av selvkostområdet gjennomgås årlig gjennom årlige gebyrvedtak og den ordinære regnskapsrevisjonen. I tillegg er det foretatt etterlevelseskontroll i for regnskapsåret 2021, hvor revisor hadde en del påpekninger.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området sist valgperiode.

Regnskapstall på selvkostområder kontrolleres årlig av revisor, og da mest grundig for selvkostområdene vann og avløp. I tillegg er det altså gjennomført en etterlevelseskontroll.

Røddøy kommer på 332. plass i sektoren for vann, avløp og renovasjon i Kommunebarometeret. Her måles både gebyrnivå, kvalitet og vedlikehold. Kommunen har et relativt sett middels gebyrnivå, gode tall på vannkvaliteten og over middels snittalder for vannledningsnettet. Kommunen har ingen driftsavbrudd på vann de siste tre årene. Ifølge Statsforvalterens tilsynskalender gjennomførte Mattilsynet tilsyn med ledningsnett for vann i 2021.

Det har ikke vært forvaltningsrevisjon når det gjelder vann og avløp eller andre selvkosttjenester. I forbindelse med etterlevelseskontroll av selvkost i 2022 ga revisor en uttalelse om at kommunen i det alt vesentlige ser ut til å etterleve bestemmelsene om beregning av selvkost. Revisor hadde likevel noen påpekninger når det gjelder selvkost vann og avløp (bruk / avsetning til fond, manglende selvkostfond per selvkostområde).

Oppsummert er det ikke informasjon som tilsier behov for forvaltningsrevisjon innen vann og avløp.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Vann og avløp	Lav	

4.2.13 Renovasjon

Renovasjon reguleres i hovedsak av forurensningsloven med tilhørende forskrift. Viktige tiltak for å hindre forsøpling, helse- eller luktproblemer eller andre forurensningsulemper som følge av avfall, er å ha etablert gode systemer for innsamling av avfall og en god oppfølging av forsøplingssaker. Kommunen skal blant annet sørge for at det er etablert et system for innsamling av husholdningsavfall og at det gis nødvendig informasjon om avfallshåndtering til husstander og bedrifter. Renovasjon er omfattet av selvkostprinsippet.

Kommunens renovasjonshåndtering er delegert til det interkommunale selskapet Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF). Selskapsvirksomheten reguleres av en egen selskapsavtale. Røddøy har en eierandel på 9,5 % i selskapet. Største eier er Rana kommune med 47.6 %.

HAF har eget styre som velges av representantskapet. I selskapets årsmelding skriver styret at de anser konsernets finansielle risiko som lav. Videre at selskaper som arbeider innenfor avfallsbransjen, er «eksponert for prisendringer i avsetningsleddene, som igjen påvirkes av det globale råvaremarkedet og nasjonale miljømessige målsetninger»

Konsernet har sunn økonomi med en egenkapital på 18,6 % ved utgangen av 2022. Selskapet har kartlagt risikofaktorer for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Det ble utført forvaltningsrevisjon i HAF i 2012, og en eierskapskontroll i 2019 – begge bestilt av største eier, Rana kommune. Selskapskontroll i 2019, fant blant annet «mangel på rutiner for å sikre etterlevelse av offentlighetsloven og mangelfull etablering av økonomiske mål for selskapet, samt

behov for skriftliggjøring av økonomirutiner». Mange av rapportens anbefalinger gjaldt Rana kommune alene, men det var også gitt en rekke anbefalinger som må følges opp i samarbeid med de øvrige eierne, inkludert Rødøy. For å avklare om rapportens anbefalinger fra 2019 er fulgt opp har Rana kontrollutvalg bestilt en oppfølgingsrapport i mai 2023. Per desember 2023 ser denne ikke ut til å være lagt frem til behandling.

Som offentlig eid selskap er HAF underlagt etterlevelse av lovkrav på andre områder enn bare renovasjon. Dette gjelder bl.a. selvkost, regler for offentlige anskaffelser og statsstøtteregulverk (krysssubsidiering). Det er 12 år siden forrige forvaltningsrevisjon i HAF. Tilsvarende selskaper nord og sør for HAF har begge vært gjenstand for forvaltningsrevisjon senest i 2022. Rødøy er en av flere eiere i selskapet, så en eventuell forvaltningsrevisjon bør i tilfelle koordineres med øvrige eiere.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Renovasjon	Høy	Bør koordineres med øvrige eiere

4.2.14 Brann og feiing

Brann og redningstjenester reguleres i hovedsak av brann- og eksplosjonsvernloven. Loven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser, og kommunen har en sentral rolle i dette arbeidet. Dette er blant annet regulert i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Brannvesenets oppgaver er å sørge for beredskap ved brann og å drive forebyggende arbeid.

Det forebyggende arbeidet innebærer blant annet kartlegging av brannobjekt og utsatte grupper, samt tilsyn og feiing av fyringsanlegg i bygninger. Fra og med 2016 er fritidsboliger omfattet av kommunens plikt til å drive tilsyn og feiing av fyringsanlegg. Feiertjenesten er omfattet av selvkostprinsippet.

Rødøy kommune har siden 2017 benyttet Salten Brann IKS til å utføre feiing og tilsyn med fyringsanlegg på vegne av kommunen. I kommunens årsberetning for 2022 er det nevnt følgende om selvkostområdet: *Det er tidligere anmerket at Det bør gjennomføres en ny fullstendig kalkulasjon for kapittelet, i forhold til selvkostberegninger etc. med bakgrunn av de tall og erfaringer en nå har fått med gjennomføring med bruk av Salten Brann IKS.*

Avtroppende kontrollutvalg vurderte risikoen som høy på dette området, og i deres oppsummeringsnotat trakk de frem *Brannordning, herunder øvelser.*

Det har ikke vært forvaltningsrevisjon når det gjelder feiing eller andre selvkosttjenester. I forbindelse med etterlevelseskontroll av selvkost i 2022 ga revisor en uttalelse om at kommunen i det alt vesentlige ser ut til å etterleve bestemmelsene om beregning av selvkost. Feiing var imidlertid ikke nevnt i uttalelsen.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Brann og feiing	Middels / Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi (selvkost feiing), kapasitet, regelverksetterlevelse brann.

4.2.15 Byggesak, kart og oppmåling

Byggesaksområdet reguleres i hovedsak av plan og bygningsloven, med tilhørende forskrifter og veiledere. Kommunene utøver myndighetsutøvelse gjennom å fatte vedtak innenfor blant annet deling og oppmåling, byggesøknader, utslippssøknader og reguleringsplaner. Behandling av

byggesaker, oppmåling og matrikkelføring og utslippstillatelser er omfattet av selvkostprinsippet.

Byggesaksbehandling og reguleringsarbeid er viktige områder for utviklingen av en kommune. En utfordring er å ha god kontinuitet og kompetanse. Svakheter i saksbehandling og veiledning kan medføre at tiltak som ikke skulle vært godkjent blir godkjent, eller omvendt.

I årsmeldingen beskrives ikke spesielle utfordringer. Det har ikke vært tilsyn eller forvaltningsrevisjoner i området. Kommunebarometeret har egen måling for saksbehandling og vurderer blant annet saksbehandlingstid for byggesaker, byggesaksgebyr og andel dispensasjoner. Rødøy kom på 322. plass i denne kategorien. Den lave plasseringen må ses i sammenheng med at 6 av 8 nøkkeltall ikke er med i 2023-oversikten. I 2022 var Rødøy rangert som nummer 55 i landet. Saksbehandlingstiden og dispensasjon er tilfredsstillende, og kommunen ser ut til å ha lave gebyrer. Samlet sett vurderes risikoen som lav for området.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Byggesak, kart og oppmåling	Lav	

4.2.16 Veier, parker og idrettsanlegg

Kommunale veier reguleres av veglova og formålet er å sikre at planlegging, bygging, vedlikehold og drift av offentlige og private veier sikrer en trygg og god trafikkavvikling. Parker og grøntområder reguleres gjennom plan og bygningsloven og ved behandling av reguleringsplaner skal kommunen ta hensyn til arealformål til grøntstruktur som naturområder, turdrag, friområder og parker. Standard og vedlikehold av veier er viktig for å forhindre ulykker. Ut fra et folkehelse- og trivselsperspektiv er det viktig med idrettsanlegg og parker.

Kommunen har egen kommunedelplan for folkehelse, idrett og friluftsliv 2020-2023. Planen ble vedtatt i 2019.

Temaet er ikke omtalt i kommunebarometeret, men KOSTRA har en rekke nøkkeltall innen samferdsel. Rødøy kommune har per 2022 *Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km* på kr 80 000, mens snitt i KOSTRA-gruppen er ca. kr 120 000 per år.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Veier, parker og idrettsanlegg	Lav	

4.2.17 Landbruk og natur-/viltforvaltning

Hovedoppgavene i kommunenes landbruksforvaltning knytter seg til tilskudds- og lovforvaltning. Områdene reguleres av blant annet jordlova, konsesjonsloven, skogbrukslova, lov om motorferdsel i utmark, viltloven, naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og friluftslvsloven. I tillegg kommer en rekke forskrifter og rundskriv. Kommunene har oppgaver knyttet til saksforberedelse og kontroll av ulike tilskuddsordninger i landbruket. Videre har kommunene både myndighet og tilsynsoppgaver etter konsesjonsloven i forbindelse med eierskifte, og etter jordloven i forbindelse med nydyrking, deling eller omdisponering av jordbrukseiendom, og i forbindelse med driveplikt. Kommunen har også ansvar for å kontrollere at skogbruksloven følges, og kan fastsette meldeplikt for planer om hogst og tiltak knyttet til foryngelse og stell av skog.

Statsforvalteren gjennomførte i 2021 tilsyn / kontroll av saker etter jord- og konsesjonsloven. For delingssakene var konklusjonen at disse var behandlet på en god måte. Statsforvalteren hadde noen merknader når det gjaldt konsesjonssaker. Samme år ble det gjennomført tilsyn / kontroll av

produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket for år 2020. Her kom Statsforvalteren til at det var 8 avvik, inkludert brudd på habilitetsbestemmelser, manglende delegering av myndighet internt i kommunen, godkjenning av mangelfulle gjødselplaner etc,

I KOSTRA rapporteres det om en rekke parametere innenfor landbruk- og skogforvaltningen, men kommunene har svært ulik ressursbruk noe som henger sammen med næringsstrukturen i kommunen, og derfor vanskelig egnet for sammenligning. Ut fra at Statsforvalteren har gjennomført og fulgt opp egne tilsyn de senere årene, anses dette ikke som et aktuelt område for forvaltningsrevisjon nå-

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Landbruk og natur- /viltforvaltning	Lav	Kort tid siden sist tilsyn fra Statsforvalter

4.3 Organisasjonsperspektivet.

Organisasjonsperspektivet tar for seg hvordan kommunen er organisert og hvilken styring og organisering den har for å nå de oppsatte mål for tjenesteproduksjonen, samt hvordan saksbehandling og interne tjenester blir ivaretatt. Organisasjonsperspektivet retter fokuset mot om tjenesteproduksjonen, og støttefunksjoner til disse, er effektiv og i tråd med lover og regler. I analysen har vi støttet oss på kommunens egen informasjon, herunder kommunens nettsider, planer, regnskap og årsberetning.

4.3.1 Organisering, styring og ledelse

Kommuneloven legger rammene for den politiske organiseringen av en kommune. Kommunens øverste folkevalgte organ er kommunestyret som ledes av ordfører. Under kommunestyret skal det opprettes et formannskap og man kan også oppnevne utvalg og/eller råd. Kommunestyret skal ansette en kommunedirektør, som skal være leder for kommunens administrasjon. Ut over dette er det stor grad av frihet for hvordan den administrative organiseringen av kommunen skal være.

Valg av administrativ organisasjonsmodell og hyppigheten av omorganiseringer kan ha betydning for vurdering av risiko. Hvor mange nivåer man velger vil ha betydning for nærhet til eventuelle situasjoner, samt hvor mange enheter eller personer en leder skal følge opp. Det er viktig med et oppdatert delegeringsreglement som gjenspeiler styringslinjene. Delegeringsreglementet viser hvordan myndighet til å fatte beslutninger på vegne av kommunen er fordelt på politisk nivå, og mellom politisk og administrativt nivå.

Rødøy kommune har en overordnet politisk og administrativ organisering som har fått virke i flere perioder og vært relativt stabil. I tillegg til formannskapet har kommunen et eget teknisk utvalg.

I den administrative organiseringen er det tre etater underlagt kommunedirektør: Oppvekst- og kulturetatt, Helse- og omsorgsetat og Teknisk etat. I tillegg har kommunen Økonomiavdeling, Formannskapskontor og NAV/Sosial

Rødøy kommunens delegeringsreglement ble vedtatt i 2020, deretter oppdatert desember 2021. Det er ikke gitt spesielle indikasjoner som peker på spesiell risiko omkring kommunens organisering, styring og ledelse.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Organisering, styring og	Lav	

4.3.2 Internkontroll og kvalitetssikring

Internkontroll er et vidt begrep og kan omfatte prosesser for å gi rimelig sikkerhet for målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering, og overholdelse av lover og regler. Det kan både dreie seg om økonomisk internkontroll (regnskap, transaksjonskontroll, budsjettoppfølging mm) eller mer spesifikk internkontroll på de ulike tjenesteområdene.

Det er et grunnleggende krav til økonomiforvaltningen at kommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko og økonomisk internkontroll vil også omfatte finansforvaltningen.

Revisor gjennomførte i 2023 en forenklet etterlevelseskontroll av Gjennomføring og dokumentasjon av årsoppgjørdisponeringer. Denne konkluderte med at de gjennomførte årsoppgjørdisponeringer er i samsvar med gjeldene forskrifter og budsjett.

Ved regnskapsbehandlingen gis det informasjon av regnskapsrevisjonen som også kan si noe om den økonomiske internkontrollen i kommunen. Ved sist avlagte regnskap (2022) kommenterte revisor bl.a følgende:

- Vi opplever at revisjonsprosessen i årsoppgjøret 2022 har vært tidkrevende med oppfølging av nødvendig dokumentasjon. Vi anbefaler at prosessen rundt årsavslutningen i enda større grad struktureres, og at det etableres kvalitetskontroll av avstemmingene for å sikre at kravene overholdes, jf. Bokføringslovens krav til dokumentasjon
- Beregningen av de ulike selvkostområdene foretas i eget regneark, men det er ingen forklaring til fordelingen av indirekte kostnader. Vi anbefaler at det legges inn kommentarer og grunnlagstall som underbygger fordelingsnøkklene slik at de kan etterkontrolleres.

Interkontroll og krav til dette er skjerpet i den nye kommuneloven. Den stiller krav til at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Kommunedirektøren skal som ansvarlig for internkontrollen utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, ha nødvendige rutiner og prosedyrer, avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik, dokumentere internkontrollen og ved behov evaluere og forbedre prosedyrer og tiltak for internkontroll. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret minst én gang i året. I årsberetningen for 2022 nevnes at kommunen har anskaffet og bruker Compilo som et internkontrollsystem.

Gjennom store deler av 2023 har kommunen hatt utfordringer med å bemanne / ivareta regnskaps- og økonomifunksjoner.

Kravene om internkontroll er styrket i kommuneloven, blant annet ved årlig rapportering til kommunestyret. Dette kan være et aktuelt tema for en forvaltningsrevisjon, for å vurdere om rutiner og rapportering er tilfredsstillende i henhold til lov nå som lovkravet er skjerpet.

Kontrollutvalget gav 9. juni 2023 uttalelse til regnskap 2022. Her nevner utvalget at fristen for regnskap er 22. februar og 31. mars for årsberetning, men at *Regnskap for årene 2020, 2021 og 2022 kommer likevel til kontrollutvalgets behandling svært kort tid før fastsatt møtedato, og regnskap 2022 så sent at behandling må skje i ekstraordinært møte.* Manglende behandling av årsregnskap innen fristen 30. juni, innebærer ifølge kommuneloven at kommunen skal føres opp i register for betinget kontroll (ROBEK).

Ut fra et samlet risikobilde anses dette som et område med høy risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Internkontroll og kvalitetssikring	Høy	

4.3.3 Økonomistyring

Kommuneloven omfatter regler for langsiktig og bærekraftig økonomiforvaltning, for å trygge det finansielle grunnlaget for velferdstjenestene, og tilliten til at ressursene forvaltes på beste måte. Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommunestyret skal selv vedta økonomiplan, årsbudsjett, konsolidert årsregnskap, årsberetning, finansielle måltall, økonomireglement og finansreglement. Økonomiplanen skal ta utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og kan utgjøre handlingsdelen til samfunnsdelen. Økonomiplan og årsbudsjett skal settes opp i balanse og være realistiske og årsbudsjettet er bindende. Budsjettoppfølgingen har derfor en sentral rolle i styringen av kommunen. Kommunedirektøren har plikt til å rapportere om budsjettavvik, og foreslå budsjettendringer.

I årsberetningen skal det redegjøres for vesentlige budsjettavvik, inkludert avvik fra premissene for bruk av bevilgningene, og eventuelt merforbruk skal dekkes inn året etter at det oppsto. Dersom økonomiplan eller budsjett fremlegges med merforbruk, eller regnskapsmessig merforbruk ikke inndekkes innen fristen, innebærer det økonomisk ubalanse, og det medfører innmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).

I kommunebarometeret kommer Rødøy på 20. plass i kategorien «Økonomi». De tyngste nøkkeltallene i sektoren er nøkkeltallene for driftsmargin og disposisjonsfond. Samlet har disse nøkkeltallene en vekt på 50 prosent av sektoren. Kommunen hadde i 2022 tilfredsstillende tall, slik dette også vises når det gjelder resultatoppgjør av kommunestyrets egne handlingsregler, ref. kap. 3.4.

Risikoen vurderes som middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Økonomistyring	Middels	

4.3.4 Offentlige anskaffelser

Anskaffelser i offentlig sektor reguleres av lov om offentlig anskaffelser med tilhørende forskrifter. Norge har gjennom internasjonale avtaler forpliktet seg til å følge bestemte fremgangsmåter ved anskaffelser over visse verdier (terskelverdier). Loven gjelder også ved anskaffelser som er under terskelverdien. En oppdragsgiver skal ikke diskriminere leverandører, hindre konkurranse eller dele opp anskaffelser for å omgå bestemmelsene. Den skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvnbarhet og forholdsmessighet.

Offentlige anskaffelser er et tema med krevende regelverk og som krever stor grad av kompetanse.

Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon på dette området i 2021, og denne ble behandlet som sak 77/2021 i kommunestyret. Revisor oppsummerte sine funn som følger:

Rødøy kommune har ikke etablert rutiner for oppfølging av kontrakter. Det blir ikke i tilstrekkelig grad gjennomført interne kontroller for å avdekke eventuelle brudd på regelverk

for offentlige innkjøp, noe som øker risiko for at kommunen ikke fanger opp og lærer av avvik i innkjøpsprosessene. Rødøy kommune har videre ikke tilstrekkelig oversikt over alle inngåtte innkjøpsavtaler og rammeavtaler, noe som gir økt risiko for at kommunen ikke etterlever avtaler som er inngått. Sammen med manglende rutiner for oppfølging av inngåtte avtaler er det risiko for at kommunen ikke etterlever kontraktsvilkår i alle avtaler.

Kontrollutvalget har forsøkt gjennomført oppfølging av kommunestyrets vedtak to av møtene i 2023. Utvalget legger opp til ny sak med oppfølging i juni 2024.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Offentlige anskaffelser	Høy	Forholdsvis nylig gjennomført forvaltningsrevisjon på området

4.3.5 Personalförvaltning. Kompetanse/rekruttering.

Kommunestyret har det overordnede arbeidsgiveransvaret, og kan vedta arbeidsgiverstrategier og reglementer. Det kan være en utfordring for kommuner å rekruttere og beholde personale med ønsket kompetanse, og arbeidsgiverstrategien kan være et verktøy for å bli en attraktiv arbeidsgiver og redusere risikoen på området.

I kommuneloven er kommunedirektøren er gitt ansvar for å utøve det løpende arbeidsgiveransvaret, og har med det det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke annet er fastsatt i lov. Hovedavtalen inneholder bestemmelser om forhandlingsordning, prosedyrer samt arbeidsgivers og tillitsvalgtes rettigheter og plikter. Hovedavtalen er et virkemiddel for å sikre samhandling og gode prosesser mellom partene.

Sykefraværet har vært økende de siste årene, og endte på 9,9% i 2022. Rødøy har noe høyere legemeldt sykefravær enn KS-området samlet.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området tidligere. Utfordringer med rekruttering / kompetanse er en generell trend for kommuner og andre arbeidsgivere.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Personalförvaltning	Lav	
Kompetanse/rekruttering	Middels	Jfr utfordringer i pleie og omsorg

4.3.6 IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling

Økt digitalisering representerer muligheter for besparelser og bedre tjenester, men kompleksiteten i offentlig sektor kan være en utfordring. Mange kommuner mangler helhetlige planer eller egen IKT-/digitaliseringsstrategi, og mange kommuner benytter digitale tjenester i langt større omfang enn de tilbyr digitale tjenester. Digitaliseringen innebærer også økt risiko knyttet til informasjonssikkerhet. For å unngå så vel tap av verdier som tap av tillit, er det nødvendig for kommunen å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til informasjon, at informasjon ikke blir endret utilsiktet, og at informasjonen er tilgjengelige for brukerne ved behov.

Personvern er et tidsaktuelt tema, ikke minst med personvernforordningen som ble tatt inn i norsk lov i 2018. Datatilsynet er både tilsyn og ombud og skal veilede og kontrollere om virksomheter etterlever personvernreglene. Kommunen plikter å ha oversikt over systemer som behandler personopplysninger og informasjonsutveksling mellom systemene. Det er også viktig å vite hvilke typer personopplysninger som behandles, hvilke opplysninger som oppbevares og hvor lenge de oppbevares.

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et fungerende demokrati. Kommunelovens regler om møteoffentlighet og offentlighetsloven skal legge til rette for at offentlig virksomhet er åpen og gjennomiktig. Kommuner og offentlige organ har ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet i arkivholdet. En velfungerende postjournal og arkivordning er grunnleggende forutsetninger for å ivareta åpenhet og demokratisk kontroll. Alle kommuner skal utarbeide en arkivplan som skal innrettes slik at den kan brukes som et redskap i organets internkontroll med arkivarbeidet.

Pressens offentlighetsutvalg i samarbeid med Kommunal Rapport publiserer årlig et såkalt Åpenhetsbarometer som vurderer åpenheten i landets kommuner. Her vurderes blant annet postlister, tilgjengelighet på hjemmesider, møteoffentlighet og respons på henvendelser og innsynskrav. Rødøy kom i 2023 på en 296. plass, opp fra 341. plass året før.

Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon med tema Saksforberedelse og vedtaksoppfølging i 2020. Rapporten ble vedtatt av kommunestyret i sak 34/2021. Revisor anbefalte bl.a at det skulle utarbeides skriftlige retningslinjer/rutiner, samt opplæring til ansatte og ledere når det gjelder utarbeidelse av saksfremlegg i politiske saker. Kontrollutvalget har forsøkt gjennomført oppfølging av kommunestyrets vedtak i forrige periode. Utvalget legger opp til ny sak med oppfølging i juni 2024.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
IKT, digitalisering, personvern	Lav	
Arkiv, saksbehandling	Middels	Statlig tilsyn gjennomført 2022

4.3.7 Arbeidsmiljø

Det er et arbeidsgiveransvar å sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheten i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte. Arbeidsmiljøloven konkretiserer krav til systematisk HMS-arbeid, noe som omfatter å fastsette mål, fordele ansvar, oppgaver og myndighet, kartlegge og vurdere risikoforhold og iverksette tiltak for at arbeidsmiljøet skal være i samsvar med lovkrav, forebygge og følge opp sykefravær.

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte er viktige virkemidler for å redusere risikoen for uetisk atferd og korrupsjon. Retningslinjene må jevnlig oppdateres, være forståelige, relevante og etterlevbare, og skal gi klare anvisninger for hvilken atferd som forventes i ulike situasjoner.

Arbeidsmiljøloven gir arbeidstaker rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Dette er definert som forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer. Loven regulerer også fremgangsmåte og arbeidsgivers aktivitetsplikt ved varsling. Loven gir vern mot gjengjeldelse av varsling gjennom forbud mot gjengjeldelse samt oppreisning og erstatning ved brudd på forbudet. Kommunen har plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling som skal være skriftlige. Kommunen skal oppmuntre sine medarbeidere til å varsle om kritikkverdige forhold og tilrettelegge for varsling. For å bidra til dette er det viktig at verdien av varsling anerkjennes i kommunen og at kommunen arbeider for å fremme et godt ytringsklima.

Når det gjelder tilsyn har særlig Arbeidstilsynet en særlig rolle i å kontrollere arbeidsgivers etterlevelse av helse, miljø og sikkerhet i henhold til arbeidsmiljøloven. Det ble i 2023 gjennomført tre tilsyn på flere arbeidsplasser med tema Muskel- og skjelettplager og psykiske plager.

Som nevnt i årsberetningen har kommunen internkontrollsystemet Compilo. Kommunen har også rutiner for varsling, og administrasjonen redegjorde om innholdet i disse i kontrollutvalget i 2023. Varsling er et fenomen som er gitt økt oppmerksomhet i arbeidslivet og som kan ha stor økonomisk og

omdømmemessig risiko ved feil håndtering. Det er ikke registrert indikasjoner på at varsling peker seg ut som et område med utfordringer. Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon når det gjelder HMS, Etikk og Varsling.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
HMS: Helse, miljø og sikkerhet	Lav	
Etikk og varsling	Lav	

4.4 Oppsummering

Tema	Risiko	Merknad
Samfunnsplanlegging	Lav	
Næringsutvikling	Lav	
Miljø, klima og energi	Lav	Kommunen scorer gjennomgående høyt på forhold kommunen selv kan påvirke innenfor dette temaet.
Beredskapsplaner og ROS-analyser	Middels	Nylig statlig tilsyn på området
Barnehagesektoren	Middels	Myndighetsutøvelse, brukertilpassede tjenester
Grunnskole	Lav	
Skolefritidsordning SFO	Lav	
Voksenopplæring	Lav	
Kultur	Lav	
Idrett	Lav	
Tros- og livssynssamfunn	Lav	
Flyktningtjenesten	Middels	
Barnevern	Middels	
Helsetjenester	Lav	Jfr at Statsforvalteren planlegger tilsyn med tjenesten
Rus og psykisk helsearbeid	Lav	
Hjemmetjenester	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.
Institusjonsomsorg	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.
Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester	Lav	
Bygg- og eiendomsforvaltning	Lav	
Vann og avløp	Lav	
Renovasjon	Høy	Bør koordineres med øvrige eiere
Brann og feiing	Middels / Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi (selvkost feiing), kapasitet, regelverksetterlevelse brann.

Byggesak, kart og oppmåling	Lav	
Veier, parker og idrettsanlegg	Lav	
Landbruk og natur- /viltforvaltning	Lav	
Organisering, styring og ledelse	Lav	
Internkontroll og kvalitetssikring	Høy	
Økonomistyring	Middels	
Offentlige anskaffelser	Høy	Forholdsvis nylig gjennomført forvaltningsrevisjon på området
Personalforvaltning	Lav	
Kompetanse/rekruttering	Middels	Jfr utfordringer i pleie og omsorg
IKT, digitalisering, personvern.	Lav	
Arkiv og saksbehandling	Middels	Statlig tilsyn gjennomført 2022
HMS: Helse, miljø og sikkerhet	Lav	
Etikk og varsling	Lav	

5. Risikovurdering av kommunens eierskap

I likhet med forvaltningsrevisjon skal kommunestyret også vurdere kontroller av sine eierskap basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.

5.1 Om eierstyring

Kommunene har stor grad av frihet når det gjelder organiseringen av den kommunale virksomheten og har i lang tid gjort bruk av fristilte organisasjonsmodeller. Organisering av kommunal virksomhet i egne rettssubjekter utfordrer de vanlige ansvars- og styringslinjene. For å avhjelpe denne utfordringen har kommuneloven egne bestemmelser om kommunestyrets tilsyn og kontroll med slik utskilt virksomhet. Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsynet med kommunens forvaltning og én av oppgavene er å påse at kommunen fører tilsyn med sine interesser i selskaper – det vil si eierskapskontroll eller selskapskontroll. Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak.

Det kan være en glidende overgang mellom hva som er kontroll av eierskapsutøvelsen og revisjon av selskapet (forvaltningsrevisjon). Dersom selskapskontrollen skal omfatte selskapets virksomhet – spørsmål som krever innsyn i selskapets drift – vil dette være en forvaltningsrevisjon. Et typisk eksempel er samfunnsansvar (f.eks. etikk, varsling og anskaffelser). Andre eksempler på tema som må undersøkes gjennom forvaltningsrevisjon, er regelverksetterlevelse (f.eks. anskaffelser og offentlighet), selvkost og annen måloppnåelse/gjennomføring av virksomheten.

At virksomheter eller tjenester skilles ut som egne foretak eller selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll, og til dels også politikerrollen, endres. Dette medfører at styringen vil være av en annen art enn den politiske styringen av kommunens øvrige virksomhet. De mest brukte argumentene for å skille ut virksomhet i selskaper og foretak er knyttet til kostnadseffektivitet, tjenestekvalitet, konkurranseutsetting, oppgave- og ansvarsfordeling og oversiktligheit. Med en slik organisering får folkevalgte ansvar for å fastsette mål og å føre kontroll med måloppnåelse, mens selskapets styre og ledelse har ansvar for valg og bruk av virkemidler.

Styringsvirkemidlene i en utskilt virksomhet er ikke de samme som for kommunens egen virksomhet. Ved at virksomheten legges til en enhet fristilt fra kommunens administrasjon mister kommunestyret sin rett til direkte instruksjon. Kommunestyret kan kun instruere den eller de representantene som opptre i eierorganet på kommunestyrets vegne, for eksempel i et representantskap. Organer eller ansatte i selskapene kan ikke instrueres direkte.

Kommunens egenkontroll består av administrasjonssjefens internkontroll og kontrollfunksjonene underlagt kontrollutvalget. Når virksomhet skilles ut i egne juridiske enheter er det ikke lenger administrasjonssjefen som har ansvaret for internkontrollen, men styret i den aktuelle virksomheten. Selskapsformer som bygger på annet lovverk enn kommuneloven, har ikke nødvendigvis de samme juridiske kravene til internkontroll som en kommune. For en offentlig eier er det likevel viktig å påse at styret har den nødvendige kontroll med virksomheten.

5.2 Problemstillinger i en eierskapskontroll

NKRF har i 2018 utgitt en veileder i selskapskontroll og gir her en nærmere beskrivelse av hvilke problemstillinger som kan inngå i kontrollen. Eierskapskontroll er et middel for å påse at kommunen forvalter sine eierinteresser i selskap i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger og i henhold til aktuelt lovverk. Dette leder fram mot en overordnet problemstilling for all eierskapskontroll:

Sikrer kommunen at eierinteressene utøves i samsvar med relevant lovgivning og kommunestyrets

vedtak og forutsetninger?

Hvordan det er hensiktsmessig å innrette denne kontrollen, avhenger av om kommunen er «god» eller «moden» når det gjelder eierskap, eller om kommunen ikke har retningslinjer eller føringer for hvordan den vil forvalte sitt eierskap i selskaper. For en kommune som ikke har eierskapsmelding eller andre former for retningslinjer, kan en av følgende hovedproblemstillinger være formålstjenlig:

I hvilken grad er det lagt til rette for god eierstyring i kommunen? Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Dersom kommunen har eierskapsmelding eller andre retningslinjer for eierskapsforvaltningen, bør problemstilling formuleres i samsvar med det:

Har kommunen etablert tilfredsstillende rutiner eller retningslinjer for eierstyring?

og

Følger kommunen vedtatte rutiner/retningslinjer for eierstyring?

Dersom selve eierskapsmeldingen har vært gjennom selskapskontroll tidligere, kan det være hensiktsmessig å gå rett på praksis:

Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Dette er store problemstillinger, og det vil som regel være behov for å spisse eller avgrense undersøkelsen noe. Kanskje vil en rette kontrollen mot ett selskap, eller en vil fokusere på noen få tema knyttet til eierstyringen. Aktuelle tema innenfor problemstillingene kan blant annet være

- Eierskapsmelding, eierskapsopplæring og evaluering av eierskapsmelding og eierstrategier
- Samordning av selskapsføringer med andre eiere
- Representasjon og fullmakter i eierorgan – valg av representanter, delegasjon og fullmakter
- Demokratihensyn: offentlighet, arkiveringsrutiner i kommunen, behandling av eiersaker i kommunestyre - avklaringer og rapportering om eiersaker
- Gjennomføring av møter i eierorgan – innkallinger, gjennomføring/saksbehandling og protokollføring
- Styrevalgprosess og styresammensetning
- Ivaretagelse av samfunnsansvar i selskapene
- Avkastning og utbyttepolitikk
- anbefalinger fra tidligere kontroller

5.3 Rødøy kommunes eierskapsmelding

Et mål for den nye kommuneloven er styrking av kommunenes eierstyring overfor kommunalt eide selskaper. Det er nå et lovfestet krav at kommunen minst én gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, og kommunens formål med sine eierinteresser.

KS har utarbeidet 21 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll av kommunaleide selskaper og foretak. Formålet med prinsippene og anbefalingene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskapning gjennom å legge til rette for økt effektivitet mv.

Rødøy kommunes overordnede prinsipper for eierstyring er utformet med utgangspunkt i de ovennevnte prinsippene og anbefalingene og lagt til grunn i egen vedtatt eierskapsmelding. Kommunen har konkretisert dette i 9 prinsipper for eierstyring:

1. Rødøy kommune er en ansvarlig eier.
2. Rødøy kommune utøver myndigheten og fremmer interessene overfor selskapene gjennom selskapenes eierorganer.
3. Rødøy kommunes eierrepresentanter skal ivareta kommunens interesser, men møter som hovedregel ikke med bundet mandat. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker skal forankres i folkevalgte organer.
4. Rødøy kommune er pådriver for at styrerepresentantene har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med eierskapet, og at alle folkevalgte og ledere registrerer sine styreverv i KSs styrevervregister.
5. Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men fremme verdiskapningen i selskapene og fremstå som rimelig ut ifra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet.
6. Rødøy kommune praktiserer åpenhet rundt eierskapene, og skal være en aktiv pådriver for at selskapene praktiserer prinsippet om meroffentlighet.
7. Rødøy kommune er pådriver for at selskapene legger FNs bærekraftsmål til grunn for egen drift og utvikling.
8. Rødøy kommune er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Rødøy kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.
9. Alle selskaper hvor Rødøy kommune har eierinteresser skal ha god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.

Rødøy kommunestyre vedtok eierskapsmelding i april 2021. I november 2022 bestilte kontrollutvalget en eierskapskontroll med formål å belyse om kommunen oppfyller lover og retningslinjer for god eierstyring og eventuelt finne svakheter for senere dypere gjennomgang med eierskapskontroll. Problemstillingene var å undersøke om eierskapsmeldingen er i samsvar med kommuneloven og gjeldende anbefalinger om eierstyring og om eierstyringen utføres i tråd med kommunens prinsipper og etablerte normer for god eierstyring.

Eierskapskontrollen konkluderte med at kommunen i all hovedsak har en tilfredsstillende eierskapsforvaltning som er tilpasset eierskapsporteføljen til kommunen, men at det likevel er identifisert noen mangler og forbedringsområder. Blant rapportens anbefalinger er følgende:

- Sørge for at den selskapsspesifikke informasjonen i eierskapsmeldingen blir oppdatert og lagt frem for de folkevalgte årlig.
- Utarbeide en eierstrategi for Helgeland avfallsforedling IKS i samarbeid med de andre eierkommunene.
- Gjennomgå, vurdere og oppdatere styringsdokumentene til selskapene jevnlig.

5.4 Rødøy kommunes eierskap. Selskaper hvor kommunen har eierinteresser

Rødøy kommunestyre behandlet sist sin eierskapsmelding i april 2021. I oversikten gjengis kun eierinteresser i aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter.

Rødøy kontrollutvalg og Rødøy kommunestyre behandlet plan for eierskapskontroller i 2022 med tilliggende risiko- og vesentlighetsvurdering. Siden eierskapsmeldingen ikke er oppdatert siden da og analysen er gjort så nært i tid er det derfor ikke gjort en ny gjennomgang av eierskapene.

I korte trekk kan man oppsummere vesentlighetsmomenter med hvor alvorlig det er for kommunen dersom dens mål for eierskapet ikke oppnås. Det finnes mange mulige kriterier for hva som gjør et eierskap vesentlig. Noen eierskap har et finansielt formål, altså at man ønsker økonomisk utbytte, mens andre har et politisk formål, for eksempel at man ser det som en hensiktsmessig måte å tilby en viktig tjeneste til innbyggerne, et bidrag til å utvikle arbeidsplasser i kommunen eller en måte å organisere andre kommunale oppgave på.

I dette kan følgende vesentlighetsmomenter legges til grunn:

- Store økonomiske verdier
- Hvorvidt selskapet utfører viktige kommunale oppgaver
- Mottar vesentlige tilskudd fra kommunen
- Betydning for lokalsamfunn/arbeidsplasser
- Politisk interesse/prestisje

Risiko kan defineres som sannsynligheten for at kommunen ikke oppnår sine intensjoner med eierskapet eller at andre betydelige problemer oppstår. En slik analyse for hvert enkelt selskap vil vanligvis være en ressurskrevende prosess. Ved utarbeidelse av plan for selskapskontroll bør man derfor foreta en overordnet helhetsvurdering av risikonivået knyttet til kommunens eierskapsutøvelse, og risiko i det enkelte selskap, særlig knyttet til eiernes styring og kommunenes målsetting med eierskapet.

Økonomien vil alltid være en viktig risikofaktor. Et selskap som går konkurs, er naturlig nok ikke i stand til å oppnå noen mål. Momenter som kan være aktuelle å legge vekt på kan være fornuftig nivå på egenkapital, tilstrekkelig likviditet og avkastning i tråd med formålet. Negativ utvikling over tid er særlig et faresignal.

Selv om et selskap har god økonomi, betyr det ikke nødvendigvis at det oppfyller målene kommunen har med eierskapet. Dersom eierskapet ikke er rent finansielt motivert, er det også nødvendig å vurdere andre former for måloppnåelse. En konkret vurdering av måloppnåelsen ligger imidlertid i større grad til selve selskapskontrollen enn til den overordnede analysen og er derfor i liten grad vurdert her.

Oppsummert kan eksempler på risikomomenter være:

- Negativ økonomisk utvikling (EK, likviditet, avkastning)
- Negativ medieoppmerksomhet
- Store endringer (organisasjon, lederskifter, målsettinger, marked)
- Komplisert/uklar organisering
- Rollekonflikter (for eksempel sentrale politikere i styret)
- Svak eierstyring
- Manglende etiske retningslinjer og anti-korrupsjonsarbeid
- Urealistiske eller uklare mål
- Politisk kritikk

I forrige plan for eierskapskontroll ble risiko og vesentlighet oppsummert slik:

Selskap	Selskapsform	Risiko
Helgeland avfallsforedling	Interkommunalt selskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Rødøy Produkter	Aksjeselskap	Skiftende rammevilkår.
Rødøy Utleiebygg	Aksjeselskap	Ikke risikovurdert.
Helgeland Reiseliv	Aksjeselskap	Stabil økonomi og drift.
Kommunekraft	Aksjeselskap	Lav risiko.
Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling)	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Salten Regionråd	Interkommunalt samarbeid under o	Stabil organisasjon og økonomi.
IUA Salten	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.

I en eierskapskontroll er det naturlig å peke på selskap som enten har en viss risiko og/eller vesentlighet i seg. I det følgende kommenteres derfor kun selskap som ikke har både lav risiko og lav vesentlighet. Informasjon om selskapets formål er i hovedsak fra selskapets egne vedtekter. Kommunens eierstrategi er hentet fra eierstrategi, vedtatt av kommunestyret i mai 2019.

Rødøy Produkter AS: (100% eierandel) Bedriftens formål er å etablere og drive tilbud i Rødøy kommune for yrkeshemmede som ikke kan delta i det ordinære arbeidsliv, samt skape varig tilrettelagt arbeidsplasser. Grunnlaget for sysselsettingen skal basere seg på fremstilling av varer og tjenester for det ordinære marked. Sysselsettingen skal bidra til å kvalifisere og utvikle ressurser hos de yrkeshemmede. Muligheten for yrkesmessig attføring må holdes åpen.

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Rødøy kommune har i sin eiermelding beskrevet sitt formål med eierskapet i selskapet: *Etablere og drive tilbud for yrkeshemmede som ikke kan delta i det ordinære arbeidsliv, og skape varig tilrettelagte arbeidsplasser. Pågående samarbeidsprosjekt med VTA-bedrifter i Salten bør følges opp.*

Bedriften fikk i 2022 problemer med re-godkjenning av status som VTA-bedrift. Gjennom egne saker i 2022 og 2023 har kommunestyret behandlet og til slutt vedtatt å bygge nye lokaler til Rødøy Produkter i Jektvik. Ut fra at kommunestyret har vært tett på selskapet de siste årene, synes det ikke behov for å prioritere eierskapskontroll de nærmeste årene.

Helgeland avfallsforedling AS: (9,5 % eierandel. Øvrige eiere er Hemnes, Rana, Nesna Lurøy og Træna kommuner). Selskapet har følgende formål: HAF skal være et selskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling. (m.m.) I kommunen eiermelding er formålet med kommunen eierskap beskrevet som følger: Få utført renovasjonstjenester og avfallsbehandling på en kostnadseffektiv måte.

Vurderes å ha høy vesentlighet fordi det er delegert myndighet til å forvalte en viktig kommunal lovpålagt tjeneste. Betydelig økonomi og markedsutsatt på de konkurranseutsatte delene av virksomheten.

Rødøy kommune har ikke gjennomført forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll i selskapet. Rana (47,6 % eierandel) gjennomførte forvaltningsrevisjon i selskapet i 2012, og eierskapskontroll i 2019. Både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll synes aktuelt å gjennomføre i perioden.

Rødøy utleiebygg AS (40,37% eierandel. Øvrige eiere er private aksjonærer) Selskapets formål er *eie, drift og utleie av fast eiendom og annet som naturlig faller sammen med dette*. Kommunens formål med eierskapet er beskrevet i eiermeldingen: *Kommunen gikk inn på eiersiden som et*

næringsutviklingstiltak, og for å sikre støtte til byggingen. Kommunen leier deler av bygget og har interesse av framtidig utvikling. Ifølge proff.no har selskapet meget god likviditet, god lønnsomhet og en tilfredsstillende soliditet.

5.5 Oppsummering

Selskap	Risiko/vesentlighet	Merknad
Helgeland Avfallsforedling IKS	Middels/Høy	Aktuell for kontroll
Rødøy Produkter AS	Middels / Lav	Vurderes ikke aktuell
Rødøy Utvikling AS	Lav	Vurderes ikke aktuell

6. Konklusjon. Samlet vurdering

Basert på risiko- og vesentlighetsvurderingen gis her en anbefaling over tema for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for valgperioden. Planen bør revideres underveis i perioden. For å ha en fleksibilitet anbefales også at kommunestyret gir kontrollutvalget myndighet til å foreta endringer i planen ved behov.

6.1 Anbefalte områder for forvaltningsrevisjon

Listen er i utgangspunktet i prioritert rekkefølge og det er forsøkt å fordele temaene ut over avdelingene slik at det blir en jevn fordeling med tanke på ressursbelastning. Konkret problemstilling for det enkelte prosjekt utformes av kontrollutvalget i egne prosjektplaner. Der som det er hensiktsmessig å samordne prosjekter med flere kommuner, kan dette gjøres i samråd med revisjonen.

Anbefalte områder for forvaltningsrevisjon perioden 2024-2027:

1. Brann (og feiing)
2. Renovasjon (koordinert med øvrige eiere i Helgeland Avfallsforedling IKS)
3. Internkontroll og kvalitetssikring
4. Barnevern (koordineres med vertskommunen)

6.2 Anbefalte områder for eierskapskontroll

Kommunens oversikt over sine eierskap synes i hovedsak avklart og oversiktlig. Spesifikke eierskapskontroller vurderes derfor å ha lavere prioritet enn forvaltningsrevisjoner og det synes tilstrekkelig med én eierskapskontroll i perioden. Tema for kontroll kan eksempelvis dreie seg om hvorvidt kommunens eierinteresser utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Følgende selskap anbefales for eierskapskontroll:

- Helgeland Avfallsforedling IKS

Fra: Lars Hansen[lars@sekretariatet.no]
Sendt: 20.02.2024 09:50:11
Til: Postmottak Rødøy Kommune[postmottak@rodoy.kommune.no]
Kopi: Arne-Tore Bang[arnetore@gmail.com];Harald Einar
Erichsen[Harald.Einar.Erichsen@rodoy.kommune.no];Ragnhild Aakre
Seljevoll[Ragnhild.Aakre.Seljevoll@rodoy.kommune.no];Inger
Monsen[Inger.Monsen@rodoy.kommune.no];
Tittel: Rødøy kontrollutvalg: Oversendelse av sak fra kontrollutvalg til kommunestyret - Plan
forvaltningsrevisjon Plan for eierskapskontroll 2024-2027

Hei!

Vedlagt oversendes sak fra kontrollutvalget til kommunestyret: Plan for
forvaltningsrevisjon. Plan for eierskapskontroll 2024-2027.

Jeg legger ved:

- Saksprotokoll med kontrollutvalgets innstilling
- Saksfremlegg tilhørende saken
- Vedlegg: Risiko- og vesentlighetsvurdering Rødøy kontrollutvalg 2024

Med vennlig hilsen
Lars Hansen
Sekretariatsleder
Tlf 470 37 452

 Salten Kontrollutvalgsservice
Følg kontrollutvalget på www.sekretariatet.no/rodoy